

REDACTIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Pentru România și
trăinătate pe an:
40 coroane.
—
Pentru România și
trăinătate pe an:
40 franci.

Manuscrisurile nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Serisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul IV.

Număr de Duminecă

Nr. 15

ÎNVIEREA.

Serbăm la Paști nu numai sfânta înviere a Domnului nostru Isus Christos, ci prin învierea aceasta minunată D-zeu a voit să întărească în oamenii credința în biruința desevirșită a binelui asupra răului, a adevărului asupra minciunii, a dreptății asupra patimilor barbe...

Ce nu s'a făcut pentru pierzarea lui Isus? ... Mii de prunci nevinovați au ucis Irod, doar între ei va fi și Messia.

Fiii lui D-zeu însă, care întrupa întru ei însuși toate virtuțile, tot s'a coborât între oameni, și cu Dumnezeu se cuvânt, i'a învățat să se iubească.

Luat-l'au la goană cărturarilor și fariseilor, cari își temeau stăpânirea; dar prin adevărul ce propovăduia, el făcându-și-a apostoli douăsprezece, cari îmbrăștiindu-se printre popoare, au învățat și învățăturile sfinte ale Domnului.

Și biserica tare au ridicat, în cât nici porțile iadului n'au s'o cutremure. Împrăștiatu-s'a astfel întunecul grosnic și adăpatu-s'a lumea la lumina luminii. Și când a fost prins, osândit și răstignit, întemplatu-s'au toate aceste

nu pentru că era mai iscusit Iuda, cel care pentru treizeci de arginți îl vânduse; ori pentru că era mai tarziu Ovreii cari strigau: „Restignii-l”,

ori pentru că și prin moartea lui să scurteze oamenii cum trebuie să și înțeleagă sufletul cu răbdarea și înțelegerea...

Dragostea cătră de-aproapele, luminarea celor ce tângesc în robia întunecului, răbdarea în suferințe și îndurarea celor păcătoși, printr'insul i-s'a dat omenirii. Și învierea lui a treia din mormânt și-va vecinic simbolul cel mai sfânt a învingerii virtuților asupra păcatelor. Zadarnic prăvălit-au pietri grele și au străjuit mormântul lui, el a eșit din mormânt și la cer s'a ridicat, ca la dreapta Tatălui să stea, unde e locul dreptilor.

Și omul singuratic și popoarele goană să și-l ia de cum trebuie să și-l petreacă vieța...

Să ne iubim unii pe alții, cum Isus Christos ne-e iubit pe toți. Să răbdăm cu tărie sufletească ori ce durere, cum stat-a el pe cruce fără a lăcrima ori a se văita, deși datu-i-au lovitură și în loc de apă — oțet i-au dat într'u potolirea setei, ear sutașul înșușu i-a sulița în coastă. Să iertăm greșelile noastre, cum el cu Dumnezeu iertăscă bunătate zicea în fața omorâtorilor lui: „Iartă-le lor Doamne, că nu știu ce fac!”...

Indeosebi noi, poporul român de sub stăpâniri străine, avem nevoie să ne întărim în virtuțile și învățăturile date creștinilor de Domnul nostru Isus Christos. Să ne iubim, pentru a nu ajunge la zavistie, care slăbește neamul. Să ne iertăm greșelile unii altora, că desevirșit n'a fost de cât singur fiul lui D-zeu. Să răbdăm, fără a ne prea amări în suflet, toate greșelile ce trimite asupra noastră cei cari își tem de noi puterea. Și mai ales să nu ne pierdem credința. Pentru că

după cum este un D-zeu în cer și fiul seu a murit pe cruce spre a ne mântui, tot atât de adevărat este, că trebuie să vină și ceasul, în care și-voim gonii cu biciul cei ce țin cârma în mână nu pentru a slugi dreptate, ci s'o batjocorească.

Nu mai astfel făcând, ne vom fi curățit indestul sufletul spre a pute zice cu adevărată evlavie:

Christos a înviat!

Timbrele pe anunțuri și călindare. Comisia bugetară a Dietei a ținut Mercuri o ședință, în care s'a desbătut asupra desființării timbrelor pe anunțuri și călindare. Ședința a fost presădată de Falk și au luat parte la ea primul-ministru Szell, ministrul de finanțe Lukács, secretarul de stat Toepke și consilierul de secție Bakonyi.

Raportorul Neményi a arătat, că în budget se prevedea un venit de 240.000 coroane din timbrele pe călindare; pentru anunțuri 70.000, ear pentru anunțurile de ziare 460.000 coroane, va să zică o poziție de 770.000 coroane. Dărt mai nedrepte nici nu se puteau închipui. Pentru un anunț, în care vre-un serman își căuta ocupație, anunțându-se în foii, taxa era tot cât Statul percepea de pildă dela vre-o bancă de bani, care făcea emisiuni de milioane. Tot așa cu călindarele: prin timbrul impus de stat, se scumpia așa zicând singura hrană spirituală a milioane de cetățeni, căci călindarii ține să aibă în casă, fiindu-i trebuincios, chiar și omul cel mai sărac. Mai bine să se ridice timbrele pe cărțile de joc! Propune deci desființarea acelor timbre.

Kossuth primește și el propunerea, care astfel prefăcându-se în proiect de lege, va fi curând adusă în Dietă. Era vremea!

PACE ȘI DRAGOSTE.

Suntem oamenii lui Dumnezeu noi Români, un popor, care mult a fost asuprit și s'a luptat cu multă bărbăție, ca să scape de asuprire, dar nici odată în timpul îndelungatei sale vieți nu și-a dat silința să asuprească pe alții. Asupritorii noștri unul câte unul au căzut, dar nu în luptă sânge-roasă cu noi, ci prin lipsa lor de pricepere, și am ajuns zile mai bune, dar nu ucizând pe cei ce ne făceau viața nesuferită, ci prin îndelungata noastră răbdare și prin uimitoarea noastră statornicie.

Voind numai ceea-ce era în natura lucrurilor să se întempe, noi nu am avut decât să așteptăm, pentru-ca în urma desfășurării firești a evenimentelor să ajungem fără de mari sguđuiri la împlinirea dorințelor noastre.

Așa a fost totdeauna: așa e și astăzi.

Agitați de o adâncă și legitimă nemulțumire, Români se mărginesc a stărui cu neînduplecare să li-se facă dreptate, dar nu se avântă la acte de

violență, ceea ce asupritorii lor ar face în aceleași împrejurări.

Să întrebăm pe preoții și pe învățătorii români, pe neguțătorii și pe meșteșugarii noștri de prin orașe, să întrebăm pe plugarii muncitori și pe păstorii dela munte: ei toți ne vor răspunde, că sunt cuprinși de adâncă nemulțumire, dar nu vor lupta, ci pace și bună înțelegere.

Și ei dovedesc prin aceasta, că au simțimentul desfășurării firești a evenimentelor.

A fost greu pentru noi, câtă vreme lumea cea mare era indusă în eroare asupra caracterului mișcării naționale române și ne socotia în rândul turburătorilor de ordine. Indată după ce am reușit să convingem pe toți, că turburătorii ai ordinii sunt cei ce nesocotesc legi pozitive, pentru-ca să ne împedice pe noi în desvoltarea firească, e greu pentru asupritorii noștri.

Nu trăim în vre-o insulă dosnică din Oceania, ci în mijlocul Europei, și sunt mari interese generale, care cer, ca să se restabilească în regatul ungar pacea și buna înțelegere. Indată dar ce s'a recunoscut, că e legitimă nemulțumirea Românilor, guvernul ungar a trebuit să ia și a și luat angajamentul, că va face ceea-ce el va crede de cuviință, ca să se restabilească pacea internă în regatul ungar.

A luat guvernul ungar angajamentul acesta, și trebuie să presupunem că l'a luat cu bună credință, voind în adevăr să facă ceea-ce promitea. Oamenii, care cunosc însă pe poporul maghiar și și dau seamă despre actuala organizațiune a regatului ungar, se îndoiu, că va putea guvernul ungar să se țină de angajamentul luat. Și trecând anii unul după altul tot mai învederat iese la iveală, că Maghiarii nu au nici destulă pricepere politică, nici destulă virtute civică pentru-ca să poată rezolva ei singuri chestiunea naționalităților. De aceea nici unul dintre oamenii lor de stat nu poate să aibă destulă autoritate, ca să rezolve chestiunea cu un parlament, în care nu e reprezentată decât partea maghiară a regatului ungar.

Primul pas spre rezolvare se va face dar atunci, când parlamentul ungar se va deschide și pentru Români, Slovaci, Serbi și Germani.

Acest prim pas nu s'a făcut încă, și astfel n'avem să ne facem iluziunea, că e apropiat timpul mult dorit al păcii și al bune înțelegeri.

Cei mai chibzuiți dintre maghiari doresc, ce-i drept ca să între Români în parlament, și mulți dintre Români vor fi și crezând, că vor și intra.

Aceștia se înșală.

Actualul sistem electoral al Ungariei e croit anume astfel, ca numai partea maghiară a cetățenimii să și poată impune voința în viața publică.

Pot dar, **dacă vrea guvernul**, să între și Români, și Slovaci, și Serbi, și Germani în parlamentul ungar, dar numai ca să spriginească pe guvern; dacă l'ar combate, decă să nu ne facem iluziunea, că e apropiat mult doritul timp al păcii și al bune înțelegeri.

Cei ce doresc pacea nu pot s'o facă, ear Maghiarii cari ar pute s'o facă, nu sunt în stare să se îmbărbăteze spre ea.

Mai avem încă să răbdăm, să stăruim și să așteptăm.

Inimile noastre sunt cu toate acestea azi, în ajunul sfintelor serbători ale mântuirii, mai pațin măhnite decât au fost în trecut.

Simte fie-care, că are neapărat să vie timpul, când Româniul va fi și în regatul ungar el singur stăpân pe sine.

E lucru nefiresc, ca un popor ca cel maghiar să și impună limba unor popoare cum sunt Românii, Slovaci, Germanii și Serbii, și să chivernisească numai el singur și numai potrivit cu interesele lui particulare un stat ca cel ungar, și ceea-ce e nefiresc nu poate să dăinuiască. Români n'au decât să stăruie, pentru-ca să ajungă a și impune voința în viața publică a patriei.

lor și să aibă partea ce li-se cuvine în conducerea afacerilor comune.

O simt aceasta și Maghiarii ei înșiși.

Monarchia habsburgică e ajunsă într'un stadiu de desvoltare, în care nu mai e nimic sigur, și în fie-care zi poate să vină o situațiune, în care statul ungar numai prin conlucrarea tuturor concetățenilor să și se va pute susține.

Intocmai dar precum la 1866 Maghiarii și-au dat seamă, că nu se vor putea susține decât asigurându și spriginul binevoitor al Croației, azi ei simt, că e pentru dinșii chestiune de conservare națională să și asigure spriginul binevoitor al Românilor.

Și nu mai încapă nici o îndoială, că statul ungar ar fi consolidat și asigurat în fața ori-cărei eventualități, dacă Maghiarii și Români ar fi de-o potrivă interesați a-l susține.

S'ar înșela însă cei ce ar crede că Români sunt accesibili pentru o asemenea înfrățire cu Maghiarii. Prea au fost lungi și grele suferințele îndurate de Români, prea a fost aspră lupta, prea au fost necruțători Maghiarii, pentru-ca Români să mai poată scăpa din vedere pe cei ce au suferit și s'au luptat alături cu dinșii.

Ani de zile de-a rândul s'a propagat între Români dragostea cătră concetățenii lor Slovaci, Germani și Serbi, și nu are nimeni destulă autoritate, ca să treacă peste acest rezultat firesc al faptelor petrecute în timpul celor din urmă decenii. Conflictul dintre Români și Maghiari nu se mai poate rezolva decât resolvându-se chestiunea naționalităților în întregime ei și făcându-se dreptate pentru toți.

E viața dragostea Românilor cătră cei ce au suferit și au luptat alături cu dinșii, și de aceea ei nu doresc pacea numai pentru sine, ci pentru toți.

Altfel nu pace, ci o nouă luptă ar dori.

Gândul unei asemenea păci binecuvântate pentru toți să ne fie mângâierea de sfintele serbători ale mântuirii.

Ioan Slavici.

Antichrist. UN RĂSPUNS.

Cunoașteți legenda lui Antichrist.

Intr'un ostrov departe trăiește o fată de jidov. E împovărată de mult urita femeie, dar nu poate să nască, pentru-că șapte cercuri de fier o încing. Veni-va însă un timp, când sfârșitul lumii va fi aproape: riurile vor seca, oamenii se vor măcelări împreună și vor peri de foame și de sete. Atunci dimprejurul fetei de jidov vor plesni cercurile și va naște Antichrist, vrășmașul omenirii. El va da cu toiașul în peatră și apa va curge vale și oamenii libniți vor alerga la el, ear' câți se vor împărtași din apa lui, ai lui vor fi, ai lui Antichrist. Și zădarnic se va ivi atunci bătănușul între proroc Ilie, zădarnic rostire-va lor: „Răbdați până în sfârșit, ridicăți spre cer suflutele voastre, căci roua izbăvirei e aproape!“ Zădarnic. Sătoși și lacomi dau năvală la apa lui Antichrist și bând din ea își tăvălesc suflutele în păcat. Și în păcat vor trăi ei, până el, demonul, nu va fi răpus, ear' din sângele lui pământul se va aprinde și se va prapădi.

Aceasta-i legenda lui Antichrist. O știți cu toții, căci e vechie ca și Apocalipsul, de unde își ia obârșia și e răspândită pretutindeni între popoarele creștine...

Și trăia undeva departe un popor, brav și voinic odinioară, acum însă ajuns în stare de plâns. Acesta tremura de groaza adevăratei legende. Sărman și naiv popor! — El nu vedea, că povestea trup se făcuse; că Antichrist era chiar în mijlocul său; era viu; o namilă de șerpe cu capete multe, o spurcată lighioană ce își trăia trupul bălos pe mândrele câmpii locuite de acest popor.

El nu simțea un curent dușmănos ce de ani întregi îi săpa temelia casei sale, îi fura puterile și îl rodea la inimă. El nu vedea, cum curentul creștea mereu, și-i întuneca mintea și sufletul, precum roghina copleşte holda cea verde; cum îl îndepărta dela îndeplinirea chemării sale, dela tot ce e mare, bine și sfânt; cum îl silia să trăiască o viață pe jos, o viață fără soare, o viață de patime mică.

El bine, acest curent era el însuși, Antichrist. El venise pe nesimțite și se sălășluise în sinul acestui popor.

Și era fatal ca să vie. Pentru-că nici odată acest popor n'a fost mai anume pregătit pentru a strânge în brațe această hidoasă faptură. Era o războire între frați, o necinstire reciprocă, o nepăsare ce seamănă cu lășitatea și apoi ură și pismă pe de-asupra, încât mersese vestea. Și e știut, că toate astea sunt stâlpi pe cari se razimă împărăția lui Antichrist.

Poporul, de care vîr vorbesc, ajunsese o masă inconștientă, în neputință de-a mai lupta. Lăsat numai în grija legii inerte, el se apropia tot mai mult de falimentul său etic și național.

Se simțea lucrul acesta mai ales în centrele mai mari locuite de cărturari. Nici o idee nu-i putea încălzi pe acești cărturari și nu-i putea porni cătră o muncă unitară. Nici o legătură productivă între ei și popor. Aici vedeai un roi de advocați făcându-și trebușoarele pe socoteala poporului. Colo o ceată de profesorași petrecându-și viața în nerodnicie. Preoții visau la ajutorul de stat și jurau în arghirofilie. Și nici măcar o dorință de înaltare. Erau absolut împăcați cu situația și în mintea lor nu încăpea nici măcar ideea, că ar pute fi și ar trebui să fie altfel de cum este. Nici nu se putea, deoarece-ce aceste găini, cari ricăiau numai în jurul lor, ca să-și umplă gura de grăunțe, nu se gândiau decât doi pași înainte și doi îndărăt.

Ear' dacă se găseau câți-va inși, cari emancipându-se de sub cultul eului și al banului, cu vorbă aspră certau burtă-verzimea cea căzută în capcana lui Antichrist, — să fi văzut lucru mare! Găinile se burzuluiiau, cretinii li-se rînjiau în față, faunii se sgăiau cu ochii înroșiți de teama că-și vor pierde prada și liniștea și cu toții împreună, ca o haită de câni, luau la goană pe cei-ce nu le dedeau pace... Și erau în majoritate așa zisii „neprihăniți“. A lor era puterea, căci Antichrist li-o dăduse.

Popor român, teme-te de Antichrist! Ia aminte vorbele lui Christos, care a zis: „Lăpdați-vă de păcate, căci se apropie seculura de rădăcina stejarului!“

II. Chendi.

Chiar acum, în săptămâna mare, „neamurile“ au pornit o luptă crâncenă în po-triră P. S. Sale episcopului Goldiș și a celor mai iubii fruntași din eparchia Aradului. Au publicat articoli josnici în „Egyetértés“ și „Magyar Szó“. Aceștia n'am răspuns, pen-tru-că rușine ne-ar fi numai când Băuși și Kossuth ne-ar lauda, cum laudă de pildă „patriotismul“ arhimandritului Hamsea. Vedem însă că „Tribuna“ din Sibiu (nrul dela 2/15 Aprilie) și Jitruca din Timișoara publică de-odată același articol, necruțând nici pe soțiile amicilor noștri.

Dacă am urma felul de a scrie al acestor oameni, fără îndoială, am înfățișa o icoană tristă a morărilor noastre. Ne vom mărgini deci numai a arăta neadevărurile îndrăznețe prin cari scriitorul „neamurilor“ roește să amăgească obștea românească.

Întâiu de toate nu este adevărat, că P. Sa ori noi am fi prigoniți pe cineva. Lengher, secretar consistorial, a demisionat din cauze pe cari scriitorul „neamurilor“ numai dacă i-ar fi dușman, s'ar incumenta a le arăta în foți, și noi credem, că Lengher se simte foarte genat rîzîndu-se — apărut. Cine nu știe apoi că „Biserica și Școala“ s'a luat dela dl Proca, decurînd venit aici, pentru a fi incredințată d-lui Mangra, intemeietorul acestui foți, căruți episcopul Meșianu pe me-murii îi făcuse nedreptatea să i-o ia pentru a procopsi pe nepotul său Hamsea, ear' acesta la rîndul său o dedese nepotului său Proca. Tot așa, cine nu știe, că consistorul își are advocatul său ales pe viață, pe dl Truța? Ca să-i faci însă veniturii de zeci de mii de coroane, episcopul Meșianu a dat sute de procese nepotului său Dr. T. Popescu, calcînd astfel legile bisericești. Că domnul Popescu e supărat pentru aceasta, e de înțeles. Nimeni nu poate aproba însă faptul, că în supărarea sa a mers pînă să facă esecuție consistorului, intrînd chiar în aula episcopescă cu executorul omrei, intr'un proces împotriva consistorului pe care la forul din urmă l'a și pierdut. De alt-minteri afacerea cu procesele aceste se va discuta ea în Sinod. Se va vedea atunci în toată golă-tatea nepotismul rechiulit sistem. Tot așa, direcția școlilor de fete nu s'a incredințat so-fiet redactorului nostru Russu Șirianu, ci s'a dat dlui I. Petran, profesor căruți pentru prednicia sa chiar episcopul Meșianu i-a conferit brîu roșu. Era și curios ca la o școală superioară de fete directoarea să fie o fostă învățătoare la sale.

De altfel în veniturile sale fosta direc-toare n'a fost scutită cu nici un ban, ci s'a pus capăt unei stări de lucruri ciudate, care numai sub Meșianu se putea întîmpla: o învățătoare să fie directoare peste foști profesori!

Tot așa, cine nu știe, că afacerea cu tipografia, de unde răstăru „neamurilor“ plînge cu lacrimi de crocodil „îndepărtarea“ dlui Ceantea, a fost rezolvată în sensul hotărîrii Sinodului din anul trecut, fără ca atunci măcar un singur „nepot“ să deschidă gura. Și asupra acestor afaceri se va vorbi în Sinod; căpeteniile neamurilor, dacă cred că e vre-o nedreptate la mijloc, n'au de cât să ia cuvîntul.

Cine nu știe apoi, că dacă s'a pornit cercetare disciplinară în contra protopopului Georgia de pildă, cumnatul nepotului fostu-lui episcop, este pentru-că el a săvîrșit păcat mare, scriînd unui preot să îndemne la rău pe bărbății de încredere dela alegeri, spre a se falsifica astfel și a ajunge ales cumna-tul său Popescu?

Cât despre banii diecesei, consistorul are dreptul să-i depună unde vrea și mai ales unde se dau garanții mai mari. La tot ca-sul, puțin oamenii o să dea sfatul să se lase banii pe mîna lui V. Hamsea, care ca pro-topop ce este, nici nu ar fi cu cale să fie și director de bancă, ori pe mîna lui P. Rotariu.

În articolul pomenit, se mai face apoi combinație asupra alegărilor de ricar și referenți, înfățișându-se lucrurile ca și cum amicilor noștri ar umbla să se căpătuiască. Noi așa credem, zădarnic umblă cineva să ajungă la creangă verde, dacă n'are încre-derea alegătorilor. Ear dacă majoritatea din Sinod ar alege pe cineva dintre amicilor noștri ar fi pentru-că i-a aflat vrednic? Ori Si-noadele n'au drept să alege decât dintre „neamuri“?

Ce să mai lungim însă vorba? Din cele scrise în „Tribuna“ și surata ei dela Timișoara, se vede luminos, că autorul articolului este „răstăru“ căzut la alegeri. E supărat deci foc, e plin de ură și venin. Ear noi avem de împlinit lucruri mult mai folo-sitoare pentru biserică și școală, decât să stăm de ceartă cu paraponisliți. Ura lor nu dorește de cât patima lor, și niciodată pa-limile n'au putut să întunece adevărul.

Din România.

Intrunirea liberală. Duminică du-pă amiază partidul național liberal a ținut în sala Dacia o mare întrunire.

La intrarea d-lui Sturza în sală, aplausele și ovațiunile izbucnesc șgomotoase și nes-fârșite. Urale puternice și strigate entusiaste de „trăiască șeful partidului național-libe-ral, trăiască dl Sturza“, șgudue sala.

Cu mare căldură sunt salutați și di-feriți oratori cari s'au succedat la tribună, în special dl Ioan I. Brătianu, care mai multe minute nu poate vorbi din cauza ovațiunilor furtunoase ce i-se fac și cari par anu mai lua sfârșit.

Au vorbit d-nii Matei Corbescu, C. Stoicescu, N. N. Săveanu și Ion I. Brătianu.

La sfârșit dl D. Ștuța a rostit câte-va cuvinte asupra situațiunii și a îndemnat din nou pe cetățeni să se risipească în or-dine și în liniște, cu încredere în condu-cătorii partidului național-liberal și cu cre-dința nestrămutată, că timpurile de încercare și de scădere de azi vor trece ca un vis urit.

Aniversare.

Duminică înainte de amiază s'a ofi-ciat la biserică sf. Nicolae din calea Vic-toriei un parastas în memoria neuitatului Lascar Catargiu.

La ora o dimineața s'a început serviciul religios, oficiat de arhiepiscopul Nilon înto-vărășit de un număr cler. Printre asis-tenți s'au remarcat: d-nii Gr. Cantacuzino, General Manu, Ion Lahovari, Jacob Lahovari, Take Ionescu, N. Fleva, I. Grădiș-teanu, Dr. Istrate, președinții corpurilor legiuitoare și un mare număr de deputați și senatori, cât și toți funcționarii superi-ori de pe la ministere.

După terminarea serviciului religios s'a format cortegiul.

Numeroase coroane din partea con-siliului de ministri, Camera, Senat, Redacția „Timpul“, toate județele cu delega-țiunile și cunoștințele d-lui Lascar Catargiu în total 40, înfrumusețau cortegiul. Au luat parte la formarea cortegiului și următoarele societăți: Micii funcționari „Vir-ful cu Dor“, Societatea Pantofarilor, So-cietatea Albaneză, Societatea mecanicilor și industriașilor, Societatea tăbăcarilor și altele.

Convoiul ast-fel format a străbătut calea Victoriei, strada Biserica Amzei — Lipsani, calea Rahovei s'a îndreptat spre cimitirul Șerban-Vodă. La intrarea în ci-mitir pe calea principală erau aranjate 2 mese cu 800 tacâmuri pentru 800 de per-soane.

Imediat ce capul cortegiului a ajuns la mormînt, s'au depus coroanele pe gri-laj și statuia care ne amintește pe neuitatul patriot Lascar Catargiu. S'a depus o prea frumoasă coroană și din partea M. S. Re-gelul prin dl Colonel Georgescu cu in-scriptia „Regele lui Lascar Catargiu.“

Dl prim-ministru Gr. Cantacuzino a ținut apoi o scurtă cuvîntare, prin care a pus în evidență meritele d-lui Lascar Ca-targiu. Cuvîntarea a produs o adîncă im-presie în public. După aceasta o parte din lumea care formase cortegiul a luat masa în obicei strămoșesc și în urmă s'a întors în oraș.

Războiul Buro-E...

Pe când Englitera ajunge toare tot mai mare, fiind în armata mare comandată de Roberts, pe atunci celelalte puteri caută să se folosească de acea Rusia se apropie de Afganistan mii soldați, căutând astfel a în Asia. Franța nu se lasă mai pe jos. Astfel o expedi-tară francesă a ocupat acum rînd oazele marochiane din alte trei expedițiuni au plecat din Congo spre lacul Ciad din Africei și-au sosit norocoase natul Bagirmi, pe care l'au dominațiunii francesă.

Că situația Englezilor se țeste din zi în zi, se vede și din toarele:

Correspondentul din Bloem-ziarului „Morning Post“ scrie că pentru a învinge pe Buri, de 250.000 soldați. Războiul va foarte mult și va costa sume ur-

Se mai telegrafează:

În Bloemfontaine se simt mare de apă. Toate fântăni-păzite de soldați și locuitorii lua apă nainte de a fi fost soldații. Roberts nu poate im-nici o acțiune cu soldații, par-le sosesc hainele de iarnă, fiind noaptea foarte frig, ca iarna e aproape, sufer grozav-turi. Zilnic se îmbolnăvesc mada.

Generalii Buller și ren au fost rechemati raportului telegrafic al lordului care i-a învinovățit aspru pe tastrofa de la Spionkop, unde engleze au fost nimicite mai causa nepriceperii și neînțelege-ței doi generalii.

Din Mafeking se telegra-asemeni, că generalul Plumer duses să despresureze orașul. Aprilie încoaci a fost bătut de trei ori după-olaltă. El ș berones, în primejdie de a fi presurat și el de Buri.

Pe de altă parte Buri-țiunii destule si sunt mai deci când să lupte curagioși înaint

Pretoria, 18 Aprilie. G Froneman raportează că a luat la goană 400 Englezi, ca-git peste riul Mival. Podul Bethalie al căii ferate a fost în aier. (S'a întrerupt asti-cația cu Capstadt. Red).

Generalul Froneman mulți englezi, apoi toată m-furgoane pline cu cartuș multe.

Bloemfontaine, 19 Ap urma ploilor mari, soldați așa zicînd în apă. Spitalele cu soldați englezi bolnavi în

CĂINȚA.

— Istorie de Paști. —

— „Cristos a înviat!”

— „Adevărat că a înviat D-nul Christos!”

— Șezi la noi, George, dacă te-a dus bunul Dumnezeu.

— Mulțam, neică Mitre—zice cel venit—că nu șed mult, numai eacă, venit și eu la d-voastră să văd că ce mai faceți — și atunci pleacă capul la pământ, roșind la față, și poate părându-i rău că a venit...

Bine, bine, nepoate, șezi, că noi vom șede dacă mergem la mine, zise bătrânul Dimitrie care era în emoție cu George.

Convorbirea începu după o mică tăcere, dar tot așa, cam de silă.

George și cu Dimitrie erau înținși și încă dușmănie de moarte. Căci va ani trecură și ei nici nu se mai uitau unul la altul, decum să vorbească. Era mare pricina între ei, dar care se făcuse și mai mare cu ajutorul oamenilor răi, cărora le place să vire neînțelegere unde este bună-pace.

George rămase orfan de părinți, dar neamuri de aproape nu avea, și să-l crească, de aceea tatăl său rugă pe Dimitrie Valean ca să-l primească la sine dinpreună cu aveala lui până ce va fi mare. Dimitrie ascultă și l'a dus la sine, unde George era grijit ca de părinții lui, căci nici nu știa ce sunt lipsele și necazurile.

Ajungând însă vârsta junetei, treburile să se ducă la moșia lui, ear înainte de a merge, tatăl său adoptiv îi dase o mulțime de sfaturi, că să se facă și cum să lucre când va el stăpân la casa lui, ba îi zise că să nu se grăbească nici cu ducerea, nici cu însurarea. Aceasta însă nu plăcea celor ce voiau să-l prindă în cursă pe sormanul George și-l așteptau într-una.

El fiind tânăr și neștiind să judece asupra vicleșugului omenesc, a crezut ușor, ba la îndemnul unora și altora, zicea că Dimitrie de aceea nu vrea să-l lase, că are lipsă de averea lui și altele. Auzind tutorul

său acestea toate, s'a supărat și a chemat legiuitorii cărora să dea în seamă averea primită spre îngrijire. George însă, tot la îndemnul răuvoitorilor, pretindea mai mult, ba zicea că și legiuitorii țin pe tutorul său, ear el e scurtat în drepturile lui.

La urmă totuși s'a aflat dreptatea pe partea bătrânului, ear George a fost judecat la solvirea speselor de proces.

Necăjit și rușinat, că a făcut hulă asupra binevoitorului său, nici nu a mai mers pe la el, ținea dușmănie mare.

Odată întemplantându-i-se niște necazuri și neavând cu cine să se sfătuiască, i'a trecut prin minte buna înțelegere dintre tatăl său și neamul său Valean. I-se părea că vede pe tatăl său muștrându-l pentru purtarea lui și atunci i-se umplură ochii de lacrimi și inima i-se obida încât era să plângă ca un prunc.

Își șterse lacrimile și lucră mai departe ce avea de lucrat, gândind acum cu totul altcum...

Era ziua de Paști. Sărbătoarea sărbătorilor, când lumea, împinsă de un îmbold pe care unii nu și-l pot închipui, se adună să dea laude Mântuitorului lumii; să se bucure de fericirea Paștilor, să se mângâie cu cântările sfinte intonate de toți și din inimă... „Să iertăm toate pentru înviere și unii pe alții să ne îmbrățișăm și să zicem fraților și celor ce ne urasc pe noi: Christos a înviat...”

Pétruns de aceste graiuri frumoase și simțind golăteala și căința în sufletul său, George și-a propus că și va călca mânia de pe inimă și va merge la unchiul său să se roage de iertare. Abia a așteptat să treacă amezul și deși nu e obiceiul ca să se ducă în praznice mari—totuși s'a dus, și după cum ziserăm mai sus a salutat cu „Christos a înviat”, dar de-odată, ceva greu i-se părea că-l apasă și nu știa ce să răspundă la vorbele lui neică so Mitru. Abia după câțva timp a prins curagiu și a spus cauza cercetării sale toamă la așa praznic mare. S'a rugat să-l ierte. Ear neica Dimitrie l'a iertat, zicându-i că numai dacă va fi om drept și cu inimă curată, îi va ajuta Dumnezeu la toate.

George ușurat de greutatea ce o avea pe inimă și-a luat rămas bun,

plecând către casă, voios ca un copil nevinovat, ear badea Mitru se uita după el zicând în gândul său: „De ar fi toți oamenii așa, ce bine ar fi!”

P. Vancu.

Daruri pentru biserică.

Marinimosii credincioși Iosica Barbosu și Iota Miuța cu soția sa Milca, comercianții în Greben, văzând lipsa mare ce o avea biserică noastră de prapori, în anul trecut au donat pe seama bisericii noastre 2 prapori de lână curată în culoare venață în preț de 150 coroane, ear în anul curent de asemenea au donat numiți domni și doamne 2 prapori negri spre folosire la înmormântări în preț de 100 coroane, lucrați de însăși St. doamna Milca Miuța, ajutorată de amabila domnișoara Aurelia Balea, cari prapori în ziua „Bunei-vestiri” s'au sfințit și dați destinați lor. St. doamna Milca Miuța este cea mai evlavioasă doamnă și în mai multe rânduri a donat pe seama sf. noastre biserici, lucruri de valoare însemnată, precum măsărițe pe prestol, iconostase etc. etc.

Doamna Emma Csalogovici din loc, deși e de religiunea rom.-catolică, cercetează regulat sf. noastră biserică pentru care a donat icoana sf. maicei Domnului în preț de 14 coroane, precum și mai multe păhare cu flori măiestrite spre înfrumșetarea prestolului, în preț de 5 coroane.

Pentru aceste daruri, în numele întregii comunități bisericești exprimăm și pe aceasta cale cele mai adânci mulțumiri numiților donatori și rugăm pe înduratul Dumnezeu ca să le răsplătească însutit din darurile cele cerești, binefacerile arătate față de sionul Domnului.

Cu deosebită stimă:

Simeon Balea,
preot.

Lazar Opreanu,
notar comit. par.

În Dumineca Floriilor s'au sfințit pe seama sf. bisericii gr.-ort. din Recița-rom. un policandru pentru 30 de lumini, de 2 metri înalt, 1.5 metru în diametru, decorat foarte bogat

cu girlande și tot felul de prisme de glajă de o frumusețe rară.

Acest dar însemnat, în preț de 550 de coroane, îl făcură sf. bisericii harnicii și braviți economi și creștini ai noștri: Ioan Bêrlea Uzum și Ioan Gherliștean cu familiile lor.

Policandru s'a procurat prin On. administrațiune a librăriei diecesane, care ni-a împlinit comanda exact, prompt și la timp.

Noi, consătenii donătorilor, pentru podoaba ce au făcut-o maicei noastre biserici, le poftim tot binele și rugăm pe Dzeu să-i ferească de toate relele, dimpreună cu familiile și tot cuprinsul lor. Bravo creștini buni și de omenie!

Nenea.

În Dumineca Floriilor s'au sfințit în biserică din Pecica trei daruri frumoase donate de creștinul Iancu Bodrogeanu și soția sa, anume, un polițeu, o icoană, închipuind înmormântarea lui Isus și două cununi foarte frumoase, în formă de coroană — cari toate la oaltă reprezintă o sumă de aproape 300 coroane. Iancu Bodrogeanu este unul dintre cei mai buni credincioși ai bisericii noastre, care afară de aceste daruri a făcut sfintei biserici mai multe daruri, chiar anul trecut încă a donat mai un polițeu cu 24 lumini care este o adevărată podoabă a bisericii noastre, și înainte de aceasta cu vre-o câțiva ani a donat bisericii un sălaș din pământele sale, cu scopul ca din venitele aceluia pământ să se facă lucruri trebuincioase sfintei biserici, ear mai târziu să se împartă ajutoare școlariilor săraci.

Ți-se umplea inima de bucurie când, după sfințirea darurilor, dl. părinte D. Barbu prin o cuvântare potrivită și foarte frumoasă spunea numele donatorilor, cărora le pofteste zile fericite, rugând pe bunul Dzeu să le lungească firul vieții, ear după încheierea cuvântării toți credincioșii erump într'un strigat de „să trăiască” donatorii.

Trandafir.

POIȚA „TRIBUNEI POPORULUI.”

CHRISTOS A ÎNVIAT!

Părinte, Tu ne-ai dat s'avem Viață vecinică în noi,
Dacă împlinim cucernic toți Porunca legii celei noui.
Prin legea asta ai venit Să mântui lumea din păcat,
Creștinii drepti Ți-se închin' Și zic: Christos a înviat!

Dar mulți privim la chipul Tău,
De mântu pigmei schingiuit,
Și uităm că Tu ești Dumnezeu Al tuturor pân' la sfârșit...
Suntem tot răi și pățimași,
Urim pe cel Ingenunchiat,
Tu, iartă, iartă pe vrăjmași,
Că azi Christos a înviat!

Plecat-am, dese-ori, robiți,
În căi pierdute, 'n nopți de veci,
Și ne-am văzut de nou treziți,
Simțindu-Te prin noi, că treci;

Dar „mică de inimă”, răi și lași,
La întunec ear ne-am dat,—
O, lumină-ază-ne, pe noi,
Că azi Christos a înviat!

Părinții spun, că ne-am născut
Popor viteaz și de împărați,
Dar' nu ni-au spus c'ar fi văzut
Din noi și fi de Herostrați.
Cum? Noi? poporul românesc
Să fim ajuns și-acest păcat?...
O, Doamne, 'ndură-Te, milos,
Că azi Christos a înviat!

.....

Purtăm nevrednicii crucea Ta,
Și ochiul nostru e semeț,
Și pentru lume tot am da
Să strălucim în loc măreț:
Pe când în suflet ni-se strâng
Oștiri din iadu 'ntunecat,—
O, Doamne, 'ndură-Te de noi,
Că azi Christos a înviat!..

Cununi de spină, bătaii, ș'ocări
Am pus pe trupul Tău cel sfânt,
Și cu ale ludei sărutări
Te-am alungat de pe pământ.

Și Tu, stăpâne, nu ne cerși,
Ci din potirul Tău curat
Ne 'nspiri la dragoste pe toți
Că azi Christos a înviat!

Covăsinț, 1900.

Al. Muntean al lui Vasile,
preot.

În ziua învierii Dluî.

Să țină vecinic noaptea 'n loc —
Din creștet până 'n talpe grei
De arme — 'ncearcă 'ntr'un noroc
Ostașii, ce păreau ne'nvinși;
De-un tainic foc loviți, cuprinși
Ei adormind se 'ntreabă: Ce-i...?!

A nopții umbră a perit,
Din grosul ei răsar schintel,
S'aprinde ceriu 'n răsărit,
Se 'ntinde foc cerese spre apus,
Din dreapta 'n stânga 'n jos și 'n sus
Și toți se 'ntreabă: Doamne, ce-i?!

Intregă noaptea n'au durmit,
Cu mir plecând de noapte-trei —
Măierile veste-au primit
Și mai întâiu ele-au știut
Minunea, care s'a făcut,
C'au întrebat: Cu Domnul ce-i?

Ear Petru și cu celalalt
Iubit dintre învățați
Mergând cu dor, cu pași de salt,
De vestea minunii au dat
Și nici ei n'au mai întrebat,
Ci-au spus în lume cum și ee-i.

De-atunci cu toții știm și noi,
Românii toți și știu și ei,
Păgânii, cari ne zice „goi”.
Noi credem cu adevărat
Christos din morți c'a înviat;
Ei și-azi tot mai întreabă: ce-i...?

De-atunci noi țări ne-am închețat,
Luptat-am ca cu niște zmei —
Cu neamuri ce ne-au 'ncunjurat:
Noi am rămas nebiruiți,
Ei mulți în lume risipiți,
Căci n'au știut pe Christos ce-i.

Lângă rîul Bega, în Aprilie 1900.

Dela adunarea societății de înmormântări române din Elisabetinul Timișorilor.

Adunarea ordinară a acestei societăți s'a ținut est-timp, într'un chip foarte furtunos.

Precum noi știm, această societate s'a întemeiat înainte de asta cu zece de ani, de către cetățenii români din Elisabetin (Maere), niște creștini simpli, dar cinstiți și buni.

Sub acestia societatea a înaintat de minune, încât fondul ei până azi s'a urcat la zece de mii fl.

Președintele actual al acestei societăți, un bărbat cu puțină carte, dar cu bunăstare materială, cinstit și plin de bunăvoință, față de ori-ce întreprindere umană, română și religioasă-culturală, care cu puținul material de care dispunea aceasta comună bisericăscă română, aci în comuna Elisabetin, prin buna și înțeleaptă lui tactică, zidi în comuna aceasta o biserică frumoasă, casă parochială și o mănăstire, școală, singură în felul ei, — a lucrat neobosit, cu mult zel și grațuit, până ce aceasta societate funebrelă umanitară, adună o fundațiune frumoasă de 80—90 mii fl.

Acest vrednic, cinstit și binemeritat bărbat se numește C. Mihailovici.

Au intrat în această societate însă și niște lupi, cari în loc de-a ajuta și sprigini bunele intențiuni ale acestui președinte, ei își propuseră a face pradă, a îngrămădi la cheltuel sub diferite titluri, a-și ridica plățile, încât societatea funebrelă a ajuns pentru aceștia o capră de muls.

Au venit aci de actuar un individ, huiduit dela atâtea institute, care, deși e mic, dar e cu ghiare lungi și prea îndrăgostit în bani, dovadă purtarea lui dela un institut de credit.

Acesta, ajutat de marea capacitate financiară, redactorul dela „nemernica” din Timișoara, s'a pus sub diferite forme și chipuri a risipi averea acestei societăți funebrale, adunată în decurs de decenii prin oamenii cinstiți.

Dinși, aceste capacități financiare și capitaliste, nu-i glumă, chibzuiră și întemeiară aci în Elisabetin un institut de bani cu intențiunea, d'a-și deschide lor isvoare de câștiguri și fociasiunea a de-a-și viri tot mai adânc degetele lor în capitalul societății funebrale.

Ei au angajat prin seducari la institutul acesta nou și prea neînsemnat, niște cetățeni onești, dar nepricepători în d'ale băncilor.

Și mult noroc noi am avut
Și-avem, căci pe alți dumnezei
De-atuncea n'am mai cunoscut!
Știm unul, ce-azi a înviat
Al lumii vecinic împărat.
Minunea de-azi 'l arată ce-l.
„Christos din morți a înviat!”
Români, perit-au norii gref
Având credință, simț curat.
De spaimă iadul e cuprins...
Români, Christos moartea a 'nvins
Și n'om perli de acul ei!

Gavril Bodnariu.

SCRISORI.

I

Lui Adrian.

„Mărire Ție, Doamne!”

A venit soarele și m'a deșteptat. Lungă mi-a fost eara și urtă ca un iad. Somnul mi-a fost greu și chinuitor. Imi pare chiar c'am fost mort, căci fără soare viața e moartă.

Dar' eată dulcea, caldă, sfânta rază de soare. O simt pe pleoape, o simt pe buze, o simt în inimă. Ochiul, buze, inimă mi se deschid de puterea ei și împreună rostesc rugăciunea de dimineață:

„Mărire Ție, Doamne!”

Astfel, chemat din nou la viață, părăsesc cosciugul meu de iarnă, ca să intru în lume. E numai viață și șgomot în lume, numai hohot de ris și zimbet de fericire. O lume scaldată în parfum și lumină. E raiul deschis prin farmecul razei soarelui de

Cel mititel, dar' lunguț la degete, în înțelegere cu marea capacitate financiară, redactorul metamorfosat, apucă a răspândi la rele faime asupra institutelor de bani: „Victoria”, „Timișana”, „Murșșana”, „Lipovana”, „Prima”. Casa de păstrare din Timișoara etc., unde este depus capitalul acestei societăți funebrale, că conducătorii acelor institute, nu știu chivernisi capitalul societății deci, ei află de bine, ca capitalele acolo depuse, să să abzică și să se aducă la al lor stăpân, ca ei să-l chivernisească. (Săracă lume!)

Au început, prin unii agenți de ai lor, tot atâtea setoși după bani, a colinda pe la ușile mai multor membri ai acestei societăți funebrale și invitându-i la adunarea generală de est-timp ținută în luna Martie a. c. i-au îndemnat să ceară, banii societății, să se scoată de la acele institute, unde sunt periclitați și la al lor institut să se depună, de unde sărăcimea va primi împrumuturi din belșug cu ușoare condițiuni, că doară ai sărăcilor sunt banii, ei să-i și folosească, să-i mănânce.

La adunarea generală ordinară nu era altă vorbă de cât: „banii afară, să se depună la nou născutul institut (al actuarului — cel lung în degete și a metamorfosatului redactor)!”

Președintele și cu alți membri mai copți în judecată, răspuseră: „da, de punem, dar' aceia cari pretind așa ceva, să ne dea garanță suficientă hipotecară, și bucuroși”. Cel hăloși și nesocotit, în demnași de cel strimtorăși de lipsuri și setoși după cruceri strigau: „nu ne trebuie garanță, afară cu banii, ai noștri sunt, putem face cu ei ce noi voim!”

Președintele, văzând că acum nu mai are de a face cu membrii societății funebrale, ci cu o ceată setoasă după bani, închise adunarea.

Capacitățile financiare, cel doi cer în continuu să se scoată depunerile de la institute, să le dea lor, căci ei sunt mult mai isteți în chivernisire ca conducătorii aceia, ba ei chiar și amenință, că vor folosi forța.

De altă parte aceia, cari prin o asemenea procedură, vedă prea periclitați banii — capitalul societății, zic președintelui: „ferește capitalul societății” funebrale, căci apucând acela pe mâinile aceluia cu degetele lungi, ușor se poate, ca acei oameni cinstiți din direcția noului institut de bani, să ajungă azi-mâine nu numai lipsiți de averile lor, dar' membri societății funebrale, cari 'și-au versat și își mai versă denariilor lor în fondul acelei societăți, să ajungă a se trezi numai cu libelele și

primăvară. Și nelcrezător mă întreb: viața aievea e asta sau vis?

Sunt ca bolnavul scăpat din ghiarele morții, care, proptit pe cărji, părăsindu-și patul de obidă, găsește lumea cu totul schimbată și nu o mai cunoaște. Pare că n'ar fi fost și el odată ca norodul de astăzi!

Tipul mă strecur în mulțime, — în valurile agitate ale acestei străine mulțimi. În semenii mei caut să mă regăsesc pe mine însumi. Caut puncte de sprijin pentru continuarea vieții și pentru legarea prezentului de trecut, — de acel trecut, când eărăși trăiam și viața mi era viață și soarele soare.

Și eată, imi răsar în cale doi ochi de femeie. Imi par cunoscuți. Ear colo două buze rumene, încondeiate de un suris diavolesc. Și eărăși la altă femeie două plete negre lungi. Și toate astea la olaltă dau o singură imaginațiune. Mi-e cunoscută de mult, din timpuri apuse..

Cine-i icoana, ce astfel imi leagă zina de azi cu cea de demult? Eu cred, că-i simbolul păcatului, sau însuși păcatul. Un poet îi mai zice acestui păcat și iubire.

„Știi voi păcatul în ce haină se mbracă intrând în lume? Cuviniță, ură sau ori ce alta, veți zice, eu voui rîde de voi. Ascultați și țineți minte: Iubire se cheamă înainte de toate!”

Așa dar păcatul imi reamintește viața apasă. O da, mi-aduc aminte: am păcătuit mult în vremea aceea, căci am iubit inimi și am iubit ochi; am iubit tovarăși și-am

atunci — pe cine cade responsabilitatea, pe acei flămânzi, cari — deși membri, dar' nici cu un ban n'au contribuit la fondul societății? sau pe președintele?

În laturi deci cu acești hăloși și nesăcioși din apropierea fondului societății funebrale!

Di președinte să nisească a încunoștiința pe toți membrii societății funebrale; a-i informa despre stricăcioasa intențiune a agitatorilor setoși după bani, a pune stavilă acestei cele porniri, ca nu cumva, ajungând banii noștri — precum la multe bănci din țeară s'au întemplat, — că în o bană dimineață, prin defraudările contabililor, banii ca în palmă! Atunci s'ermanii membri ai societății funebrale, cu ce se vor înmormenta?

Săriți, voi membrilor binecunoscători. spriginiți pe președintele cel harnic și cinstit și sfărmași pofta celor ce caută a periclita fondul nostru — azi de 90 mii fl.

Mai mulți membri.

„Slaga dracului”.

Trăia într'o vreme un om foarte bogat, dar și foarte de treabă.

Și avea bogatul multe slugi, cari toate îl iubiau. Și vorbeau slugile între sine: în toată lumea nu se află stăpân mai bun ca al nostru. Ne îmbracă frumos, ne hrănește bine, lucrul ni-l imparte după puterile noastre, nu năcăjește pe nime și nu e ca alți stăpâni, cari tractează cu slugile lor mai rău decât cu vitele, — el ne vrea tot binele. Mai bine nici că putem trăi.

Cam astfel vorbeau slugile între sine și aveau toată dreptatea. Omul cel bogat era un om foarte bun și cu frica lui Dumnezeu. Ba cutez a afirma că, în bunădate, păreche nu avea.

Dracul, acest dușman nelmpăcat al oamenilor buni, crăpa de mânie văzând că slugile trăesc așa de bine cu stăpânul lor. Incepu a-și încerca norocul. Făcu ce făcu, și pe una dintre slugile bogatului, cu numele Didov, îl câștigă pe partea sa.

Acestuia îi porunci să strice pacea din casa stăpânului său și să scoată din mînți pe celelalte slugi.

Într'o zi, când slugile, după obicei, își lăudau stăpânul — Didov le zise:

— Domnul și stăpânul nostru nu este așa de bun, precum îl țineți voi; chiar dracul s'ar afla mulțumit, dacă i-ai face toate pe voi, bună-oară cum facem noi stăpânului nostru; îl mulțumim cu de toate. Când ne poruncește ceva, noi suntem gata de loc

să-i împlinim dorința, apoi cum să el bun cu noi?

La încetași de a-i mai face plac și veți vedea, că și el va țieci alăși, — va răsplăti răul cu rău, să fie mai rău decât stăpânul cel țagos.

Slugile, auzind pe Didov astăbind, începură a se certa cu el, ba se rămășiră chiar de contrarul: — Dă învoește ca să năcăjască pe stăpânul nostru, să-mi dai fiecare câte cincisprezece — din contră, dacă nu voui reuși să-mi dai pe fiecare câte cincisprezece și încă pe deasupra și haina mea de toare. — Așa vorbi Didov fătașilor săi pe deasupra și mai puse să joare, că și el aruncat în fiare, dăngii să-l arunce — Ortacii se învoiră, ear Didov le zise că încă a doua zi va supăra pe stăpânul lor.

Didov era păzitor peste oile scumpe ale stăpânului său.

Se întemplă tocmai, că stăpânul bun în dimineața zilei aceleia, oaspeții săi, ca să le arete oile cele mai frumoase și de prăsilă. Didov semn fătașilor săi, ca să privească atențiune. Slugile se uită prin creșterdardului, ear dracul se sui într'un perșă vadă isprava slugii sale.

Stăpânul cel bun arătă oaspeții oile și mielugeii săi, cari, într'adevăr, veau păreche — în frumsețe.

Avea bogatul bun și un berbec frumos, ca un soare; — zise deci oaspeții am mulți berbeci frumoși, dar ca berbecul cu coarnele resucite, ba să se mure în toată lumea; pe acela nu l-aș lua pentru ochii mei.

Cum se preumbla bunul stăpân oaspeții săi printre oi, căutând după cel cel frumos, deodată turma se spărsă oaspeții nu putură vedea berbecul. În când berbecul stătu singur la o parte, didov ca din greșeală alungă toate oile madă, așa că oaspeții nu putură deosebecul cel frumos.

Acum, zise bunul stăpân către slugă dragă! Bagă de seamă, umbra mușel cu oile, ca să poți pune mâna pe berbec, ca să l vadă oaspeții mei.

Dar de-abia scăpă vorba din gură, berbecul de lăună, îl ridică de piciorul dinainte în sus, dar cu așa putere îi frânse piciorul. Berbecul începu să și căzu la pământ. Didov îl prinse de piciorul cel drept, dar cum îl prirupse și pe acesta.

Simt că mă mișcă și mă învîrtă în mîntul și cu lumea. Mi-e cald chiar acatâr de rază de soare ca desădă din rîu, ce se prinde de-un paiu ca la mal. Și raza mă scoate la mal, în simțirea, — o simțire senină ca albastrul rului de primăvară. Și așa 'mi-e de

Acum par'că mi place și de mine. Privesc cu plăcere la păpușele ce se în trăsuri și la domnișorii monoclești-gesticulează pe trottoare ca nește clovni dalcici. Am senzația plăcerilor mele copilărie: m'aș juca cu ceeste păpușe acești domnișori, aș rîde și aș flecăra și 'mi vine să-i bat, știți așa, cum cu bat jucăriile, de drage ce li s...

Cu pas domol părăsesc orașul apuc pe-o șosea în jos, printre grădini vieță și aici și miros de flori. Privesc cepe a se primeni și a-și găti haine mireasă, din muguri și din boboci. Inverzește și copii aleargă de-a latul se joacă de-a pila, aruncând cu câș în vînt. Colo mai de vale e un câș fața lui lucește acum ca argintul. lebede îl taie în două și în apele se încrețesc tremurând. În prejur de lac o horă de sălcii. Sunt sălcii și par a mulțumi mândruții care pe ele le-a înviat mai înainte de

Ajuns la rozorul de-așupra imi descoper capul. Și împreună și cu toate, cu copii și cu lebede, și cu luncii prăsnim învierea și fiecare în graiul său:

„Mărire Ție, Doamne!”

„Mărire Ție, Doamne!”

Cu toți, oaspeții și slugile, începură — ca din o gură a se văta, a compătimi becul și a condamna purtarea ne-omenească a lui Didov.

Dracul, din virful pomului, nu mai încăpea în pele de bucurie. Didov își jucă bine rolul.

Fața de Inger a bunului stăpân se înouă, își plecă capul gânditor, dar nu zise nimic.

O tăcere mortală se făcu, toți erau curioși să vadă sfârșitul.

Dar bunul stăpân tot tăcea. Deodată însă ridică capul spre ceriu, își încreși fruntea și cu o față blândă, cu un zimbet zefărnice, zise lui Didov:

— O! Didov, dragul meu! Rău domn și-ai găsit acum; acela și-a poruncit să mă superi al meu Domn însă este mai puternic decât al tău. Tu pe mine nu m'ai năcăjit, eu însă cu ajutorul Domnului meu voi să super pe domnul tău.

Eată îți vestesc o bucurie: pentru purtarea ta nu te pedepse; tu ai fost robul meu pe viață, eu îți dau libertatea aici înainte oaspeților mei, ca să mergi unde vrei. Ia-ți haina de sârbătoare și du-te în pace! De acum înainte nu mai ești rob, ești liber, poți să faci ce-ți place...

Stăpânul cel bun își întoarse spatele și plecă cu oaspeții acasă.

Sluga dracului nu putu năcăji pe bunul stăpân. — Dracul mânios sări din pom și se scufundă în pământ, ear slugile — scanzând — salisate de purtarea lui Didov și fiindcă acesta nu și putu împini promisiunea ca să plătească rămășagul — ca de drum li rădă o bătaie bună.

Așa pășesc toți aceia, cari sunt cu încredință către stăpânii și mai marii lor.

Udăria, în Aprilie 1900.

Mateiu Milencoviciu,
învățător gr. or. rom.

PRIMĂVARA.

Turmulita linsă ninsă
Care paște pe coline
Imi șoptește 'n șoapte line
Că durerea mea e 'nvinsă.

Spune 'mi doină, spune 'mi eară
Floriceică de pe coastă
C'a sosit în țeară noastră
Mult dorita primăvară.

Cu-a ei flori, cu-a ei verdeață
A sosit pe neștiute
Și naturei cei tăcute
I-a redat vechea-i vieață.

Aurei i-a dat un soare
Imbrăcat în scumpe haine,
Zefrului multe taine
De sinul fragedei floare.

Luncea i-a dat cântăreții,
Viorele cu parfumuri,
Stânelor albite fumuri,
Ear pe rîu l'a dat vieții.

Codrului, din deal la vale
I-a întins umbra cea deasă,
Lacului mândră crăiasă,
Păstorului: dor și jale...

Dar nici aura cu soare,
Lunca verde, 'mbălsămată,
Hora jalnic trăgănată,
Ori a codrului răcoare,

Nici crăiasa ce și înșiră
Ale ei mărgăritare,
Nici a codrului cântare
Nu mă 'ncântă, nu mă 'nșiră

Ca și vocea sfântă, clară
Ca și glasul care 'mi spune,
Că și dulcea mea națiune
A scăpat în primăvară!

Moldova, April 1900.

R. Bortoziu.

Felurimi.

N'ai uitat să vorbești românește?

Ci că a fost odată un fiu de țeran, care a învățat carte multă, atât în țara noastră, cât și prin străinătăți. El învățase medicina și eșise un doctor de frunte. Odată se duse să-și vadă părinții în satul său. Seara se adunară toate rudele să vadă pe boerul ce eșise din satul lor. O rudă mai depărtată, un bătrân deștept și mucalit de felul lui, vrând să ia puțin la vale pe doctorul, începu să vorbească cu el.

— Hei! nepoate, îi fi văzut multe prin cele străinătăți?

— Multe, moșule dragă.

— Ia să vedem nu și ai uitat cum va limba? și arătându-i o pisică, zise:

— Cum se cheamă asta, știi?

— Pisică, cum să se cheme...

— Aș! Păcat nepoate că ai prăpădit atâția amar de ani! asta se cheamă *șgărie-toare*.

— Dar' asta cum se cheamă? arătându-i focul.

— Foc, cum să se cheme?...

— Aș! Asta se cheamă *mângăiere*.

— Dar' asta ce nume are? arătându-i o șiră de grâu.

— Grâu, ce nume să aibă?

— Aș! Asta e *rodul pământului*.

— Dar' asta ce este? arătându-i apa.

— Apă, ce să fie?...

— Geaba îmi perd vremea, ved că ai uitat limba părinților, aceasta e *stingătoarea*.

Toți riseră de făcură haz de șiretenia bătrânului, și-și dădeau ghionți că-l înfundase pe boer.

Doctorul, om înțelept, nu se supără de loc, ci rîse și el de-a valma cu ceilalți, dar' își fșgădui în sine că-și va răbuna. După ce plecară toți pe la casele lor și se liniști toată lumea, doctorul se sculă, prinse o pisică, îi legă de coadă o cârpă unsă cu gaz și merse apoi la casa bătrânului mucalit, dete foc cârpei de la coada pisicii și îi dădu drumul înșira cu grâu, apoi alergă la fereastra odșii unde durmia bătrânul și începu a striga:

„Scoală iute, moșule, căci *șgărie-toarea* cu *mângăierea* în coadă a intrat în *rodul pământului*, de nu sai cu *stingătoarea* s'a sfârșit cu rodul pământului.

Unchiașul buimăcit de somu și netelegeând ce-i spunea, întârziă a eși afară, ear' când mai apoi eși și vîzî că grăul prinsese foc, începu să certe pe doctor că de ce nu l'a vorbit la înțeles, românește.

„Apoi, nu 'mi-ai spus d-ta că așa se vorbește românește? de cete superi?...”

Lumea care se adunase, stînsse focul, nu arsese de cât cățiva snopi, dar' unchiașul nu mai făcu glume cu aceste cuvinte.

„A”.

PARTEA ECONOMICA

Societatea pentru valorisarea poamelor.

Mai mulți domni fruntași din comitatul nostru, în frunte cu fișpanul comitatului Hunedoarei, conte Nicolae Bethlen, au hotărît să înființeze o societate pe acții, despre care am pomenit pe scurt, în numărul trecut, pentru valorisarea poamelor de înțâia calitate, și a prelucra în mod

sistematic pe cele mai slabe, pentru ca astfel producții de poame să aibă câștig mai bun după ele. E lucru știut, se zice în apelul (care românește e tradus slăbut), că în părțile ardeleni, cu deosebire în comitatele Alba-inferioară, Bistrița, Brașov, Hunedoara, Târnave, Murăș-Turda, Sibiu, Turda-Arieș, Odorhei, cum și în comitatele învecinate cu Hunedoara: Arad și Caraș-Severin, cu deosebire producțiunea de poame a luat un puternic avânt și poate ține concurență chiar și cu străinătatea. Știut este și aceea, că poamele mai slăbuțe, cari ca poame crude nu pot fi puse în vânzare, producții le prelucră în diferite derivate, vin, licitar etc., dar această prelucrare, în lipsa de fabrici corespunzătoare și une-ori și în lipsa de pricepere, nu se face așa, ca derivatele poamelor să poată fi vîndute au cel mai mare preț. Acestui neajuns voesc să-i vină în ajutor inițiatorii societății „Transilvania, însoțire pentru valorisarea și prelucrarea poamelor și legumelor după sistemul fabricelor”, care în acest scop între altele va organiza expoziții de poame și legume, și din o parte a venitului va împărți după timp și privilegiu premii între producții, ear după înputerirea întreprinderii, va înființa la locuri potrivite filiale. Sediul societății va fi în Deva; capitalul de fundare va fi 200.000 cor. în 4000 bilete de participare (cuote) à 50 coroane, cari se vor plăti în trei rate: 1 Maiu, Iunie și August 1900. Amănuntele se vor statui în adunarea generală constituantă, care se va ține la finea lunii Aprilie a. c.

Apelul e subscris de următorul comitet executiv al „Transilvaniei”, însoțire pentru valorisarea și prelucrarea după sistemul fabricelor a poamelor și legumelor:

Conte Nicolau Cethlen, președinte,
Ioan Andreics, Dr. Arpád Apáthy,
Wilhelm Binder, Baron Gabriel Josika,
Ladislau Lazar, Ladislau Mara, Frideric Menking, Dr. Ioan Mihu, Baron Alexiu Noposa, Alexandru Simon, Conte Nicolau Toroczky.

(„Bunul Econom”.)

PAȘTILE SĂRACULUI.

— Snoavă. —

Trăiau odinioară într'un sat oare-ca doi frați. Decând se împărțiseră ei pe moștenirea părintească, trecuse o bună grădușă de ani, și în acest timp unul, și acela cel mai bătrân prinsese bună rădă, avea boulenii săi de lucru, vițuțe cu pământ în măsura în care au oamenei de rînd. Celalalt, mai tinăr, mergea averea mersul racului, căci în loc să pună ceva către moștenirea părintească, o mănca și aceea, și nu după multă vreme se găsi a fi cel mai sărac om în tot satul. Nu știu de ce, că era muscitor bun și nu era nici risipitor, ori doară-că noștrul nu li era pretin, destul că el era sărac și pace. Pe lângă săracie îl mai dăruise Dumnezeu cu o grămadă de copii, cari toți erau cum erau, nu puteau nici macar să dea apă unul altuia.

Era chiar în săptămâna cea mare, când noi noștrii zăcea bolnav în pat, lipsit de toate cele ce-i trebuiesc omului pentru trai; avea bietul nici măcar pâine în casă, căci nu și avu, și s'ar fi părut că suferă mai rău de boala, ba poate că s'ar fi și intrămat în ea, cu graba, căci acum se simția mai rău și din când în când se mai ridica în pat, ear foamea și se ivise; n'aveau însă

cum zisei, nici pâne, deunde, dar să și poată înțâma și să capete putere? Femeia biata făcea și ea ce putea, dar puținul ce câștiga abia era de ajuns să omoară foamea la cei copii din vatră, căroro nici prin minte nu le trecea, că zeu și tata lor ar mânca ceva, ci nerăbdători, ca toți copiii, erau gata să scoată mîncarea chiar din gura mamei lor. Ingrijeai și amărți până'n suflet așteptau oamenii noștri sfințele Paști, de cari abia-i despărțiau acum numai trei-patru zile. Amărți petrecură ei Joia mare și Vineria patimilor; când fu în dimineața Sâmbetei mari, femeia, nedormind toată noaptea de amărâla ce-i se pusese pe inimă, încă până'n ziua își trezi bărbatul și-i zise:

— Scoală te bărbate și te trage, cum te vei pute, până la frate-tău și te roagă de el să ne dea ceva, să avem și noi ca toți creștinii măcar în ziua de Paști un prânz căci după serbători ajutându-ți Dumnezeu îi vei face șanțul, la care te-a tot chemat până încă nu picasesi în boală.

Bărbatul se sculă din pat, se îmbracă și luă băta în mână și o porni încetinel către frate-seu, pe care, de când se pusese în pat, nu-l mai văzuse, căci acela de bun ce era, în toată boala sa nu l'a cercetat nici odată. Intră în casă și slab, cum era, după ce dete binețe n'asteptă îmbiate mule

ci se puse pe un scăunel lângă foc. Vorbă el cu fratele seu mai de una mai de alta, dar de ce li era lipsă și după-ce anume venise, pare că nu avea îndrăzneală să pomenească nimic. Dela o vreme își luă inima în dinți și zise:

— Am venit la tine, frate, să te rog de ceva. Știi bine, că am fost o vreme destul de lungă tot bolnav; astăzi, ce e drept, mă simt mai bineșor, dar vezi bine că acum nici dacă aș fi cât de sănătos, nu aș avé unde să lucr, fiind chiar mîne sfințele Paști, serbătoreala în care se cade să ne oprim dela toate lucrurile și să ne arătăm veseli pentru învierea lui Christos. Cum însă aș pute eu și copilașii mei să ne bucurăm și să fim veseli, când astăzi miez de pâne în casa noastră nu avem? De alte cele, ca: haine noue și altele de ale mîncării și de beutură nici nu pomeneșc, căci știu că numai îmi umblă gura a nimica, dar alt folos nu am. Văzi-mă bine în ce trag și la ce mă cumpeni afurisia de boală, fie-ți milă de neputințele mele și-mi dă vr'o pâne și mai ceva făină și unsoare, căci după serbători, cu ajutorul lui Dumnezeu o să mă apuc să-ți fac șanțul prin livada din jos.

— Frate de frate, dar brânza-l pe bani, răspunse dela o vreme fratele cel mai avut, doar

asa de adeca eu nu pot da nimăru nimic și nici ție, căci așa darnic fiind, ușor mi-aș pută păpa și eu de vreme într'o zi ce am și ca mîne să mă trezesc că și eu ls fruntea cozii în satul meu cum ești și tu unul; dacă însă vrei să prânzești și tu ceva mîne și și cotofetii tăi, apoi placă și mîne cu ziua odată te du la șanț și când te-oiu vedé pornind pe cale, o să-ți duc eu acasă ce ai cerut; altmintrelea nici o bucătură de pâne n'ai să aștepi dela mine. M'ai înțeles? Duce acasă și pâne pe sară să-mi aduci vestea că mergi ori ba.

— D'apoi frate! Eu așa știu, că serbătoreala ca ziua de Paști alta mai mare noi creștinii nu avem; cum te poți dară și gândi la așa ceva ca chiar mîne să mă pui să mă apuc de lucrul tău? oare nu e păcat de moarte să lucr eu și chiar în holda unui creștin în zi mare ca ziua de Paști?

— Ți-am spus odată, una ca o sută, dacă vrei să vii mîne la șanț, bine, capeți ce ai cerut; dacă nu vrei, apoi te poți duce în drumul tău, că eu nu te-am chemat să-mi pozești atâtea. N'am lipsă de sfaturile tale; știu ce ziua și e serbătoreala e mîne; nu vreau însă să dau pâne în cinste la nici un perde-vara.

Săracul nu mai zise nimic, ci eși din casă, poate mai amărît decum intrase. Ajuns acasă, povesti femeii ce și cătă ispravă a făcut pe la frate său, apoi năcăjit, se lungi pe o laviță în unghet. Femeia la început se îngrozî și ea de pofta nebună a cumnatului seu, pe urmă însă prinse curagiu și putere nouă și zise bărbatului:

Paștile în mănăstire.

Prețutinden, Paștile sunt o serbătoare înălțătoare de inimă. Dar' poate, că nici o serbătoare aceasta nu se potrece cu o viață pe care o putem vedea în liniștea mănăstirilor. Ziua întreagă călugării se roagă și în slujbă dumnezească. Dăm mai sus chipul călugărilor care tocmai încep să bată toaca pentru a chema pe frații lor în Christos la sfânta slujbă dumnezească.

— Eu cred, bărbate, că e mai păcat să moară pruncuții noștri de foame, căci știi bine, că nici ieri, nici astăzi în casa noastră bucătură de pâine n'am avut, și flămânzi și goi de haine, vezi-i că abia se mai țin pe picioare bieții; decât să lucrăm și cât vei pute, fie chiar și ziua de Paști. D-zeu îndurător, care a iertat pe tâlharul cel împreună răstignit cu el în o zi ca ieri, ne va ierta și pe noi, căci Sfinția Sa vede inima noastră și știe că noi nu din făloșie ori din răutate lucrăm chiar în ziua învierii sale, ci din mare lipsă și necaz. Mă duc deci acuma eacă la frate-tău și-i spun, că mâne vei începe încă des de dimineață la lucru. Vei lucra cât vei pute numai bieții copii să nu flămânzească tocmai și în ziua de Paști.

— Fă cum știi, răsună glasul bărbatului, care stătea și acum tot lungit pe lavița din nașchet.

Cu acestea femeia porni pe ușă și duse cumnatului său vestea, că mâne dimineață bărbatul va merge nesmintit să lucre pe șanțul din livada lui. Cumnatul său însă nu o învrednici nici de un cuvânt măcar.

Pe când cocoșii cântau în toate părțile satului cântecele lor, cu cari vestiau apropierea zilei, ear' la chematul clopotelor

creștinii alergau cu mic cu mare la biserică, ca să dea laudă lui Dzeu, că 'i-a învrednicit a ajunge sfânta înviere; pe atunci și săracul nostru cu sapa, lopata și hârlețul pe umăr mergea încetinel și îngândurat să dea de știre fratelui său, că se duce să se apuce de lucru. Dela frate-său o apucă drept către livadă. Ajuns acolo, se așeză puținel să odihnească, căci abia se tîria de flămând și de slab. Își aduse aminte, cu mare durere de inimă de starea-i tristă, la care a ajuns și începă a plânge ca un copil. Cine știe cât va fi plâns el și cât va fi șezut tăvălit așa la pământ. Dela o vreme însă își veni în ori, apură hârlețul și se dete lucrului. Nu săpă însă decât ca de un paș și eată că se ivi înaintea lui un om îmbrăcat în chipul ingerului, în haine albe lucitoare de nu puteai privi la ele, și-i zise:

— Omule! Dzeu a văzut credința ta și dragostea cea mare, ce o ai către Sfinția Sa, și pentru aceea m'a trimis la tine ca să te ajutor acum la neputințele tale. Săpă deci aci unde e piciorul meu ca de o palmă, ia ce vei găsi și te du acasă și laudă și tu pe Dzeu în zi mare ca astăzi. Ai păcătuit, a bună seama, lucrând în ceasul când toată lumea e la rugăciune, dar' păcatul e al celui ce te-a făcut să lucre. El va da seamă de fapta sa.

Zicând acestea, omul îmbrăcat în hainele cele albe perle, cum pare o umbră; ear' omul nostru prinse a săpa pe locul arătat. Nu săpă mai mult ca de o palmă și eată o căldură plină cu argiat. O desgrofă de tot și o băgă sub suman și hai' către casă. Aci povesti femeii tot ce a văzut și cum a umbilat. Cu lacrimi de bucurie mulțămirea lui Dzeu că s'a îndurat și 'i-a scos din negura sărăcie, în care ajunsese Prânzi apoi împreună cu copilășii și femeia din pănea și bucatele ce 'i le adusesse dimineața frate-său, după ce văzuse că în adevăr lucrul șanțului se începe și apoi dând mulțămirea lui Dzeu, se alină pe lavița să-și odihnească slăbănoagele-i oase. Abia așpi, când un vaiet și un bocet îl trazi și să-l ca mușcat de șerpe cugătând, că vr'o nouă nenorocire 'i-a venit peste cap. Ce era însă? Cumnata sa, femeia fratelui său, care de ani de zile în casa lui nu intrase, intră chiar acum pe ușă plângând în gura mare și bociindu-se așa de tare, încât nu putea zice nimic de plânsul și jalea ce o apucase. Săracul stătea și nu pricepea nimica din ceea ce vedea. Dela o vreme cumnată-ca tot plângând îl rugă să meargă la ei, că nu știe ce cu e bărbatu-său, că de când a venit dela biserică, l'a ajuns nu știu ce afurisită de boală, căci ori-cine ce 'i latreabă, el nu vorbește

decât tot de șanț, de ziua de Paști... aceea, că frate-său nu are ce mânca; cel sărac grăbi să meargă să vadă a venit pe capul fratelui său, dar' căci pe când ajunsese el, pe atunci vul nu mai cunoștea pe nimenea; vorbe nu putea vorbi decât: șanț, frate... și mai mult nimic să-l fi tot. Pe când clopotele chemau pe creștinii ve-ernie, și bolnavul își dăduse

lubește și ajută la tot necaz; putința pe fratele tău, căci roata iute se învărtește și poate chiar căzi și tu la vr'un rău, și atunci dădui că și el te va sprigini; bogat, gândește că adevărat bogat acela care are mult, ci acela care și cine dă săracului, acela are ce nu pare și nici nu se pierde; căci „cel ce miluiește pe sărac, pe Dzeu” — zice Sf. Scriptură. Luiești și celor bisericesti nu te împereu o să pătimești și la urmă rău, dar' va fi târziu.

ANDREIU baron de ȘAGUNA.

Discurs rostit la Academia Română în ziua de 13 (26) Martie 1900 în ședință solemnă sub președința Majestății Sale Regelui,

de

Nicolae Popca

Episcopul Caransebeșului.

(Urmare).

Majestatea Voastră,
Alteță Regală,
Onorați colegi!

Încă în Carlovți, aflându-se Șaguna la sfârșire, vre-o două trei stafete îi sosiră ca să grăbească acasă. Ochiul tuturor erau întinși asupra lui. Partea cea mai mare a inteligenței române, în frunte cu Bărnăuțiu, se adunase la Sibiu și-l aștepta cu nerăbdare. Sosind el puțin înainte de adunarea de la Blaj, îl primiră Români cu o pompă, ca și care puține mai văzuse Sibiu până atunci. Până și garda națională săsească îl egise spre întâmpinare; eară seara în aceeași zi i-se făcu un conduct imposant cu torțe, la care ocaziune, și anumit la cuvântul de bineventură al lui Bărnăuțiu, Episcopul Șaguna pe lângă altele răspunse: „Manifestațiunile de onoare, ce d-voastre, cum se vede, le aduceți nu numai demnității, dar și persoanei mele, mă îmbucură foarte. Eu le primesc aceste sub acea condițiune că d-voastre, precum până acum, și în viitor, totdeauna veți rămâne credincioși Casei imperiale austriace. Nu este nici un om în lume, care să aibă o inimă mai bună decât bunul nostru părinte Ferdinand. Precum sperați dela Dumnezeu să vă ajute vouă și pruncilor voștri, să rămâneți pururea în neclătită credință către dînsul. În convingerea aceasta împărtășesc binecuvântările mele.“ (1)

Și aceste cuvinte, aceste cred eu politice lui, se prefăcură în devisa națiunii române întregi, în acești doi ani furtunoși și tot decursul anilor următori.

Peste vre-o câte-va zile urmă grandioasă și memorabila adunare națională dela Blaj din 3/15 Maiu același an.

Ce activitate a dezvoltat Șaguna la această adunare națională memorabilă, ca președinte al ei împreună cu Episcopul Puchner, ne spun protocoalele adunării, ne arată cele ce ni-le păstrează încă memoria strădă din acele timpuri, precum și cele care se cuprind în scrierile diversilor autori din vremea acea adunare.

Destul a aminti aici că el era suferind de adevăratul conducător, atât în lăuntrul adunării și afară de adunare, față cu cei doi comisari ai regimului, cu Generalul Schurter, comandantul miliției trimise acolo pentru susținerea ordinii, și cu comanda generală din Sibiu. El fu acela, care, văzând că era cea critică a lucrurilor, înțelegând că purtarea miliției comandată la Blaj era numeroasă și avea ordin să oprească pe orice exces cât de mic, îndată după sosirea din Carlovți, alergă la comandantul Puchner și-l rugă ca, spre încunjurarea oricărui neplăceri, să binevoiască a lua de comandant al miliției din Blaj pe un om de încredere și neinteresat, anume Generalul Schurter, ceea ce Puchner îi acordă. Căci, ce nu se putea întâmpla, ca să nu se luă această dispozițiune prețioasă?

Și cum că Episcopul Șaguna a știut să se scumă de toate împrejurările la această adunare numeroasă, ne poate documenta

și următoarea scrisoare oficială a comandantului general îndreptată către dînsul:

„A ajuns la cunoștința comunei generale că P. S. Ta (Șaguna), cu ocaziunea adunării națiunii române la Blaj ai făcut un dar în bani pentru feciorii regimentului de infanterie Baron Zivcovich Nr. 41, cari au fost rinduiți acolo pentru susținerea ordinii.“

„Întru recunoștința bunel voințe, ce prin aceasta o arătași față cu miliția, cu plăcere se folosește comanda generală de ocaziune a a-luce P. S. Tale pentru această faptă mulțămirea cea mai deobligătoare, cu acea asigurare că nu vom întârzia a aduce această faptă patriotică atât la cunoștința publică, cât și a locurilor mai înalte. — Sibiu, în 27 Iunie 1848, Nr. 2361.“

Dela adunarea națională din Blaj Șaguna porni, în fruntea unei deputațiuni numeroase, aleasă de adunare, spre Viena, și de acolo mai departe spre Innsbruck, unde, în urma turburărilor din Viena, se strămutase Curtea imperială, pentru a așterne Monarhului petițiunea națională.

La întoarcere, el se mai opri cât-va timp și în Pesta la Dieta, ca regalist; dar îngrozându-se lucrurile tot mai tare, încât chiar și viața îi veni în pericol, căută căi și mijloace să părăsească Pesta, și așa numai ca prin urechile acului, schimbându-și portul și numele, îi succese a se strecura prin pusele Ungariei către casă la Sibiu.

Într-aceea situațiunea politică se schimbă cu totul, înverșunarea spiritelor ajunsese la culme. Dieta țării deja se disolvase. Ungaria se puse în stare de asediu și generalul comandant Puchner luă însuși fruntea guvernului pentru Transilvania, ordonându-se tot odată înarmarea generală a poporului. Ba în 2 Decembre urmă chiar și abdicarea împăratului Ferdinand și suirea pe tron a Majestății Sale împăratului-rege Francisc Iosif I.

În acest timp critic, la provocarea lui Puchner, Șaguna convocă și ținu sub președinția sa, în 16 (28) Decembre, la Sibiu o nouă adunare națională numeroasă, de vre-o 3—400 de Români inteligenți și onorațiori din toată țeara. La această adunare, ținută între cele mai grele împregiurări politice, au fost de față atât trimișii comandantului Puchner ca comisari, între cari și generalul Pfersmann, cât și membrii comitetului național român. Cuvântarea de deschidere a Episcopului președinte Șaguna a fost una din cele mai importante ale lui din punct de vedere politic. Fericitul Laurian, publicând protocolul acelei adunări, scrie despre acea cuvântare următoarele:

„Episcopul președinte Andreiu Șaguna deschise adunarea cu o cuvântare acomedată împregiurărilor celor grele de față... După aceea, continuându-și președintele cuvântarea, detaliă în aceeași starea prezentă a țării noastre cu cele mai vii culori, marcă în trăsuri agere patriotismul cel adevărat și cel fals, deosebi adevărata naționalitate de cea închipuită, basându-o pe aceea pe moralitate; el atinse măsurile luate spre a duce rebelul cu cea mai mare posibilă umanitate. În fine, după ce recomandă el adunării cu înțepire ca să se consulte serios și potrivit indemnitații obiectului asupra căilor și mijloacelor, cari ar

duce la restaurarea păcii țării și la încetarea scenelor înfloritoare, aduse la cunoștința adunării abdicarea împăratului Ferdinand și suirea pe tron a nepotului său, arhiducele Francisc Iosif, care încunoștințare din urmă, întreaga adunare o primi cu un întreit „vivat“ însuflețitor.“ (1)

În această adunare se alege o nouă deputațiune, cu însărcinarea de a duce omagiul națiunii române la noul împărat, și în colțelegere cu deputații români din celelalte provincii austriace, a stării la Tron pentru rezolvirea favorabilă a petițiunii generale. Cu conducerea acestei deputațiuni se însărcină earăși Șaguna.

Destul că Șaguna, în puterea iernei, care era una din cele mai grele, pe un ger cumplit, peste munți și căi nefăcute și periculoase, pe la Turnu-Roșu, se văzu constrins a întreprinde o a doua călătorie, și încă acum, fiind comunicațiunea în Transilvania și Ungaria întreruptă din cauza războiului civil, — prin România, Moldavia, Bucovina și Galizia, până la Olmütz în Moravia unde se afla Curtea imperială. Iși poate ori cine închipui greutățile, lipsurile și fatalitățile ce a trebuit el să întâmpine în acea călătorie lungă, în același timp și prin acele locuri. Ajungând la Curtea-de-Argeș, se văzu silit a-și vinde caii și trăsura proprie, ca să-și facă bani de drum. Aici în București a petrecut mai multe zile. Erau tocmai sărbătorile Nașterii Domnului. Dar și aci avu necazuri din altă parte, de unde mai virtos se aștepta ajutor și sprijinire. Șaguna era descris guvernului României de atunci de capul Românilor liberali din Transilvania, una cu liberalii refugiați din România, periculos pentru regimul de atunci. Pentru aceea acest din urmă nu numai că grăbia cu neastîmpăr depărtarea lui de aci, ci încă îi pusese și sub pază polițiană, până, ce trecu granița dincolo. Cum că Episcopul Șaguna era conducătorul Românilor ardeleni în adunările de la Blaj și Sibiu, și peste tot în acei doi ani viscolosi, e adevărat; dară că el s'ar fi amestecat cătuși de puțin în afacerile României, sau că ar fi avut vre-un înțeles cu liberalii de aci, nu poate fi adevărat, pentru că el, cum se aminti mai sus, în timpul acela nici nu se află acasă, ci pe la Pesta, Viena și Innsbruck în fruntea deputațiunilor. Din contră, Mitropolitul de atunci al României, fericitul Neofit, îi primi cu multă bunăvoință, ca un adevărat frate în Christos, făcându-i toate înlesnirile posibile.

Dară durerile și necazurile lui Șaguna, în cari se află el în timpul acela, îngrijirea lui de poporul său și din depărtare, precum și corectitatea lui în conducerea afacerilor publice ce i-se încredințară, mai clar se cunosc din propriile lui cuvinte, cari se cuprind în mai multe scrisori și pastorale din București, adresate din parte-i către unele corporațiuni române din Transilvania, cu deosebire: către Consistoriul diecesan, către clerul și poporul eparchial, către Comitetul național și către comuna bisericăscă din Brașov, scrisori interesante, pline de iubire, mângâiere și îngrijire părintească.

„După multele ne mai pățite greutăți și necazuri“, zice el în scrisoarea către

(1) „Die Romänen der österr. Monarchie“, I Heft, p. 135.

Consistoriu, „am ajuns cu ajutorul Tatălui ceresc la București și încă în 24 a acestei luni m'am înfățișat, împreună cu deputatul nației săsești, profesorul Müller, la Generalul trupelor rusești de Lüders, punându-i înainte cererea cunoscută a celor două nații din Ardeal ș. c. l.“

„Iată“, zice el în pastorală către clerul și poporul eparchial, „iubită în Christos turmă, iară m'am depărtat din stînul tău, iată că iară sunt în călătorie departe de tine, pe care întru atâta te iubesc. Călătoresc, pentru că te iubesc, călătoresc după sfătuirea ce o am avut cu frații noștri protopopii, preoți și naționaliști, către isvorul bunătăților, către înălțatul nostru noul împărat prea înalt, căruia, cu alți Români împreună, mă voi strădui din toate puterile a-i arăta neclătită credință cu care s'a deosebit prin veacuri întregi nația noastră română către părinții, moșii și strămoșii săi, și care e gata să-și vază sângele și pentru Prea înălția Sa. Mă voi strădui iară cu alți frați ai noștri ca să se înfințeze și pună în lucrare petițiunile națiunii noastre din 15 Maiu și din 16 Decembre a. c. Voiu face tot ce-mi va sta în putință pentru binele și fericirea neamului nostru, nepunând la uitare jalnica stare a plîngendei noastre patrii ș. c. l. Precum de altă dată, așa și acum se vor ivi pismași și clevețitorii mei și ai neamului meu, și vor scorni clevețe asupra mea, spunându-vă că aș fi prins, chinuit și omorât; dară voi, ne băgându-i în seamă, să știți cu bărbăție și cu virtute, aducându-vă aminte că eu m'am dus la tatăl meu și la tatăl vostru, la împăratul meu și la împăratul vostru Francisc Iosif I. Să vă aduceți aminte că cu noi este Dumnezeu, care nu ne va lăsa în veci ș. c. l.“

... „În urma acestora“, scrie el în scrisoarea către Comitetul național, „de nu mi s'ar fi împotrivit sănătatea-mi prea slăbită prin călătorie, eu aș fi acum departe pe drum către Olmütz; dar din pricina aceasta mă văd silit a păzi încă până Lună ce vine casa, când cu ajutorul lui Dumnezeu voi porni spre Cernăuți. Deci vă rog frățeste să-mi faceți o descriere circumstanțială despre toate lucrurile noastre din Ardeal și să-mi o trimiteți la Cernăuți. (Mi-ar plăce bine, dacă s'ar înfința hotărârea noastră ca să vină numai de cât după mine dl Laurian). Am primit înștiințare că poporul nostru se află în mare rădăcire cu cugetarea la plecarea mea. Deci eară vă rog să aveți bunăvoință a face poporului cunoscut scopul călătoriei mele prin subalternii onorați domniilor voastre, ca încai din partea aceasta să-mi fie inima liniștită.“

„Cu privilegiul acesta“, scrie el în scrisoarea către comuna Brașov, „vă dau încă de știre că lucrurile cele mai momentoase și prețioase ale episcopiei noastre le-am adus în lăzi la Căneni și le-am lăsat acolo la vamă, unde se află și sftetele, cari le-am cumpărat cu darul d-voastre, pentru care încă sunt dator a vă da socoteală. Mângâierea mea despre aceea că d-voastre recunoașteți starea mea financiară îmi dă îndrăzneală ca să vă rog ca, de cumva este cu putință, să binevoiți a-mi da un cât de mic ajutor din veniturile bisericăști. În

(1) Istoria Românilor, de A. Papiu-Marjan, t. 289 și Siebenbürg. Volksfreund din 1848,

aflișit, pofindu-vă ca Domnul puterilor să vă trimită Ingerul său, ca timpul acesta de ispită să-l puteți întâmpina cu bărbăție și ca anul acesta nou să vă aducă dorita mângâiere și întemeierea fericirii obștești pentru tot neamul nostru ș. c. l'.

Implinindu-și Șaguna misiunea la București și restaurându-și câțva sănătatea, porni la drum mai departe spre Cernăuți. În Cernăuți petrecu mai multe zile la spitala familie a Hurmuzăkesilor, aflându-se în mijlocul acestora ca acasă. Dar o minunată coincidență se întâmplă aici. Bărbatul național Barițiu tocmai atunci se afla și el acolo arestat din partea Rușilor. Spre norocirea lui, sosirea lui Șaguna în Cernăuți la momentul a fost foarte bine venită, căci fără de intervenirea acestuia la locurile competente, atât în Cernăuți cât și la Olmütz, la ministrul-președinte, Principele Schwarzenberg, cine știe ce s'ar fi ales de bietul Barițiu. În sfârșit, per varios casus, post tot discrimina rerum, sosi în 4 Februarie la Olmütz. (Va urma)

Pagini din Istoria României

de
G. COȘBUC.
1876—1878.

V. Risipirea Plevnei.

XIII.

A doua zi, Marți, Țarul împreună cu Domnul Carol și cu mulți oficiali după ei, porniră pe la nouă ceasuri să intre în Plevna. Veniră mai întâiu pe culmele dealului Bucova și scoboriră în valea unde stătea cortul lui Osman. Aci s'a făcut slujba Dumnezeiască, în mijlocul oștirii, și s'au tras salve cu tunul.

Apoi în fruntea oștirilor, amândoi Domnitorii au intrat în Plevna. Bulgarii din oraș le-au ieșit înainte cu pâine și cu sare. Ei s'au dus de-a dreapta la biserică Bulgărească și au mulțumit lui Dumnezeu pentru biruință. Țarul a decorat pe domnul nostru cu steaua cea mare a Sf. George și cu crucea Sfintului Andrei. Apoi s'au dat mese oficialilor; soldaților li s'a dat vin.

După am. Țarul, care era încaștat în casa fostului prefect turc al Plevnei, a voit să vadă pe Osman. Noaptea asta o petrecuse Osman în Plevna, păzită de Români, de călărași. Osman a sosit într-o trăsură mare, trasă de trei cai negri, păzit fiind de cazacii din gardă. În curtea casei prefectului erau îngrămădiți oficiali ruși și români, așa de mulți, că trăsura lui Osman n'a putut răbdi în curte. Osman a fost silit să se dea jos și ținut de sub-suori la dreapta de doctorul său — un om înalt și puternic — la stânga de un pașă, a trecut printre oficiali. Piciorul stâng nu putea să-l pue în pământ.

Toți oficialii se îmbulzeau să vadă pe omul care i-a ținut locul cinci luni, toți voiau să se apropie de el.

În odaia Împăratului mai erau Domnul nostru și Marele Duce Nicolae. Osman a intrat singur. Țarul la lădat peste măsură pentru vrednicia ce a arătat-o, și ea strâns mâna și l-a rugat să plece din Plevna ori unde voește, căci e liber. „Oștirile și le vom ține robite, dar D-Tale își dăm libertatea. Ești prea vrednic, ca să te ținem robit”.

Vrednic s'a arătat Țarul, dând libertate lui Osman, dar Osman s'a arătat și mai vrednic. El n'a voit să primească darul acesta, libertatea, și a zis, că e hotărât să sufere alături cu soldații săi ear, dacă pe soldați li vor pune în fiare și în obezi, să-l pue și pe el!

Țarul l-a rugat apoi să și primească cel puțin sabia îndărăt. Sabia a primit-o Osman. Ea era în felul săbiilor turcești, strîmbă, și avea mănunchiul cu podoabe de aur. Osman a mulțumit Țarului pentru sabie, și era înduioșat și l'au podidit lacrimile.

După însăși cererea sa, Osman era să fie trimis ca să-și facă robia în Rusia.

Când a eșit de la Țarul, după un sfert de ceas, Osman a trecut iarăși printre oficialii ruși și români din curte. Acum urmând pornirii din inimile lor, toți oficialii își descoperiră capetele și salutară pe Osman cu năvălă de strigăte: să trăiască! bravo! și-și închină capetele. Era vrednic Osman de atâtea cinste. Ear Osman, zimbînd, le mulțumi, plecându-și capul și la dreapta și la stânga, apoi stete pe loc și le spuse, că în starea jalnică în care se află, e o mare mulțumire pentru el, văzînd că oficialii, dușmanii lui îl găsesc vrednic de cinste pentru faptele sale.

Îndată după plecarea lui Osman, Țarul a pornit în trăsura la grenadirii săi de peste Vid, ca să le mulțumească pentru vitejia de ieri, căci asupra lor năvălise Osman. Domnitorul nostru a plecat și el mai târziu, după Împăratul, să fie de față la deflarea grenadirilor. Însă pe drum către Vid, Domnul nostru s'a întâlnit cu Împăratul care se întorcea spre Plevna. Spunea Țarul, că ziua fiind scurtă și fiindu-i grijă să nu nopteze pe drumuri, s'a resgândit și s'a întors. Pricina adevărată însă era, că peste Vid gema pământul de robii turci, cari s'adunau în nesfrîșire, ear aghiotanții Împăratului purtau grijă. Măcar fără arme, atâtea mii de oameni puteau să s'asvire asupra trăsurilor Țarului.

Domnitorul nostru a plecat deci singur peste Vid; a mulțumit soldaților, s'a îngrijit de soartă robii și a dat poruncă cum trebuie să-I ducă spre Dunăre.

Aici, peste Vid, unde a fost mai îndărătnică lupta era plină câmpia de morți și de răniți. Și era atâtea amestec de oameni și atâtea alergătură, încât nimeni nu știea unde-I stă capul. Robii turci strigau, Rușii de pază strigau, gameau răniții, duruiau trăsurile de ambulanță, alergau oficialii dând poruncă, da om peste om și trăsura peste trăsura. Erau peste optzeci de mii de oameni pe câmpie, și toți cu mintea perdută; plecau și se întorceau și earăș plecau unii făcîndu-și de lucru, alții uitându-și și ce lucru aveau să facă.

Domnitorul a stat între ei, până pe înnoptate, ca să facă liniște și rînduială. Pe drum spre Poradiu l'a apucat noaptea. Mergea în trăsura. Dar acum drumul nu era singuratec și tăcut ca ieri seară; erau sute de care pe drum, unele cu răniți, altele cu bagaje, și era sgomot și vuet ca într'un iad. Trăsura Domnitorului trebuia să se oprească tot la cât zece pași, ca să facă drum căruțelor. De multe ori, când era îmbulzeală mare și da trăsura peste trăsura, El era nevoit să se dea jos și s'astepte în șanț până să se descurce drumul.

XIV.

Plevna era plină de soldați ruși și români. Guvernorul cetății fu numit un general rus. Garnisoana orașului era românească.

Orașul era dărîmat și aprins pe ici și pe colo. Mahalalele, unde locuiau Bulgarii, erau întregi, căci Rușii le știeau bine unde sînt și nu trăgeau cu ghiulele asupra lor. Numai asupra unei biserici, bulgărești de curînd clădită, au tras cu tunul, în credința că Osman își va fi făcut magazie de iarbă de pușcă în biserică. Turnul ei era dărîmat, pereții și acoperișul spart. Trăgînd după chibzuință numai spre biserică, Rușii au dărîmat și câte-va case de prin prejuri.

Dar prin Mahalalele turcești era ruină și pustiere. Casele toate dărîmate, ear pe uliți numai petre și lemne. Locuitorii turci dintr-aceste mahalale își adunaseră avutul și au stat vr'o două zile pe șesul Plevnei, ear când a eșit Osman cu oștiria, au voit să plece cu el. Ei își încărcaseră hainele și ucrurile din casă în căruțe, și luînd boii și vacile, caprele și ce mai aveau, au stat gata de plecare, cu copiii, cu femeile cu bătrînii. Erau vr'o șase mii de căruțe pe șesul Plevnei, așteptînd să le deschidă Osman drumul.

Ear Osman, sciînd că atâtea căruțe au să incurce drumul oștirilor, precum într'adevăr l'au incurcat, a oprit pe Turci cu puterea și cu revolverul în mână, să nu plece din Plevna. Dar n'a putut.

Dacă ar fi rămas în Plevna, locuitorii turci nu și-ar fi pierdut avutul lor în ziua luptei, și poate că și Osman ar fi răbdat printre Ruși dacă nu s'ar fi incurcat cu oștiria printre căruțele și dobitoacele locuitorilor.

După ce Turcii fură împinși îndărăt peste Vid, s'a făcut un vîlmășag nespus. Soldații răsturnau căruțele locuitorilor, ca să se apere după ele, le împingiau spre gârla Griviței ca să-și facă loc de luptă la larg, împușcau bivoli și boii care le incurcau drumul după-ce rupiau de spaimă jurgurile și apucau pe câmpie. Ear în noaptea ce a urmat, soldații, și cei turci și ai creștinilor, fiind siliți să doarmă pe zăpada câmpiei, aprindînd căruțele Turcilor și făcînd foc, tăiau bivoli ca să-I mănânce, fără să le pese de stăpînii lor cari plîngiau frîgîndu-și mâinile.

Acești Turci fugari au stat în valea Griviței două zile și o noapte, fără de foc, în bătaia puștilor și a tunurilor și tremurînd de groază într'acel vîlmășag de oștiri luptătoare. Ear când s'au întors în Plevna, și-au găsit casele pustiite și jăfuite de Bulgarii cari atîta așteptară, căci au furat până și ușile și geamurile ferestrelor.

Era mare ticăloșia Turcilor din Plevna. Rămăși pe drumuri, fără case, fără haine, fără nimic, purtînd groaza de Bulgarii și de soldați — cu toate că soldații nu le făcîau nici un rău, cel mult dacă l'batjocorau — se ascuseră în fundul pământului. Ziua li mai vedea trîndu-se de-alungul zidurilor și întinzînd mîna cerșitoare spre o ceri, dar îndată ce se insera, periau fără urmă. Casele și prăvăliile le țineau sub zăvor.

Înși și Bulgarii cei cu avere, își țineau casele și prăvăliile închise. Cei mișei s'apucaseră de haiducie și ucideau pe Turci, ca pe câni, ba omorau și soldați de ai noștri, dacă li găseau mai singurateci. În fiecare zi Cazacii trăgeau câte douăzeci și cinci de vergi la „bratușki” — așa numiau Rușii pe Bulgarii, — căci în fiecare zi se întempla să prindă Bulgarii, cari ucideau pe soldați și-I despoiau de haine până la piele.

Prăvălii deschise aveau numai Ovreii cei-ce se țineau după oștiri. Aceștia vindeau vin, zahăr, vutcă, cerneală, creioane și jăfuiau lumea cu nerușinatele prețuri ce le cereau: câte trei-zece de lei chilo de brînză, creionul un leu, un litru de vin prost peste zece lei, o figură de cinci parale câte 80 de bani. Așa că la urmă comandantul Plevnei le a făcut un tarif mai cinstit și a bătut cu năiețele în piaș pe vre-o doi Ovrei cari nu se țineau de tarif și despoiau lumea.

Pe cele mai multe case din oraș erau steaguri de-ale Crucii-roșii.

Când a eșit Osman din Plevna, s'au luat după el toți bolnavii din spitale, căci puteau să se mai tîrle, toți doctorii. Dar rămăseră și bolnavi de tot, peste patru mii, parte în geam a cea mare a Turcilor, parte în spitale și prin casele goale. Aceștia și au tras sufletul trei zile fără nici un ajutor, fără să mănânce, fără să aibă foc, lăsați cu totul în voia lui Dumnezeu.

Pe toate stradele Plevnei zăceau răniții și bolnavii oștirii lui Osman; mulți muriseră acoperind drumurile. Pe unii li umpluseră viermi și-I mâncău de vii.

Cei mai mulți boleau de dureri de inimă, din pricina mîncărilor fără sare, mulți de lingoare și de răceala ce le-a intrat în oase. Și lăsați fără îngrijire, periau în cel mai mișeleș chip. Era un miros de nesuferit pe stradele Plevnei. Nu erau numai oameni morți, ci și cai și boii și câni, și te apuca groaza și fiorul de mortăciunile de pe drumuri.

Ambulanțele rusești cutreierau stradele și culegeau morții. Asvîrleau în căruțe, unul peste altul pe cel mort ca și pe cel leșinat

sau bolnav în neștire, și-I îngropau grăm. S'a întemplat da multe ori că mergînd groapă, sărea câte un mort din trăsura fugă.

Sanitarii adunau în curtea spitale pe morți în grămezi mari, lăsându-i două zile așa, până ce-i acoperea ninso și până ce se găsea căruțe ca să-i de-acolo. Li îngropau pe toți în cimitirul cesc dela marginea Plevnei către red. Griviței.

A patra zi după căderea Plevnei, neri, s'adunară pe câmpia Vidului mai oștirile creștine, în haine de paradă, rîndu-se ca în zi de sîrbătoare. Împăratul Rușilor voia să vadă oștirile și să le țămască.

A fost o paradă nespusă de frumoasă. Șaptezeci de mii de soldați, înșirați în rînduri, unul la spatele altuia, alcătuiră front de o lungime amețitoare. Un șir de câte 23 de mii de oameni. Cei din stînga de abea zăreau pe cei din dreapta, așa erau de departe.

Începutul frontului, la aripa stîngă făceau Români, șase-spre-zece batalioane mai toți dorobanți. Împăratul și cu domnitorul nostru cu generalii după ei, au călări pe dinaintea frontului, mulțumind dații.

Când a ajuns la aripa stîngă, Împăratul a spus românește: „Să trăiți, copiii ear Români!” și strigat un „Ura” ieșit din șase-spre-zece mii de piepturi. Păatul s'a uitat cu multă dragoste la mîni, s'a întors apoi și s'a uitat la iarăși s'a uitat la Români, și zimbînd a strîns mîna Domnitorului nostru. Domnitorul era peste măsură de vesel oștirea sa. El ținea mult, să s'arate cu oșteni frumoși și vrednici, de-aceia poruncă oștenilor români să vie la câmpie sau să se gîtiți.

Rușii veniseră fără steaguri și fără mai în bluzele lor cele de sîrbătoare. Ast-fel Români se deosebeau de Bulgarii chip strălucit. Toți Români erau în haine cu mînuși albe — ear Rușii n'aveau de loc — toți cu steagurile desfășurate, era mai mare dragul să-I vezi.

A doua zi Împăratul Rușilor, avînd de ce să zăbovească prin Plevna după căderea lui Osman, a plecat spre copole și trecînd prin București s'a oprit în scaunul său în Petersburg. El stătea în tabără.

În tot locul pe unde a trecut, noastre l'a întemplat cu sîrbătorii în București i-s'au făcut tot felul de onoruri.

Domnitorul nostru a mai rămas în Plevna, câteva zile, ca să pue la cap mai din urmă lucruri ale oștirilor.

Acum erau toate schimbate în tabără. Nu mai era viața de tabără, așa că trînd soldații trei luni de zile; nu făzau auziau tunuri și puști și nimeni nu se îngrijia și cu frica în sin.

Împăratul plecase, și cu el oștirile de generali; se răsfrașeră oștirile la dreapta, altele la stînga. Cu toate că era mai multă viață și mișcare de întinse de căderea Plevnei, totuși rămasese pustiu locul și soldaților li se părea străină, așa de mult se obișnuiseră în tabără.

Tovărășia noastră cu Rușii s'acum. Domnitorul nostru nu mai pînător al oștirilor rusești ca până el le-a mulțumit pentru ascultarea lor și s'a despărțit de ele. Oștirile au plecat mai departe, resfrîndu-se țării turcești, ca să îndure alte și alte neajunsuri, răsboindu-se de iernii.

Ear oștirile noastre s'au treț. O parte avea să fie pasă Nicopole și Rahova, o parte să țeară pe robii turci, ear' altă plece cu răboiu asupra Vidului.

Oștirii menite să ție pază cîmersă mai bine. Dar' ceas înscănată robii a avut să sufere cu neajunsuri prin viscol pe câmpie. Ear' cealaltă parte a pornit perire și la rău, la alte răboiuri.

Din Bucovina.

Alexandru cav. de Flondor, un veteran mecenat și fruntaș bucovinean, a rămas la adâncă bătrânețe în comuna Hlișca (Bucovina). A fost înmormântat Dumineca trecută. Decedatul a fost una din cele mai marcante figuri ale societății române din Bucovina.

În fruntea numărului de Mercuri al ziarului „Patria” din Cernăuți, dl. Dr. Iancu cavalier de Flondor, deputat și unul din fruntașii conducători ai frațiilor noastre bucovinene, aduce la cunoștința abonenților foii faptului că D-sa s'a retras de la conducerea ziarului „Patria”, constrins fiind la pasul acesta prin niște evenimente recente de natură politică.

Noutăți

Arad, 21 Aprilie 1900.

Joia Mare a fost serbată în Arad cu mare pompă. La denie, când s'au cetit cele două sprezece evanghelii, a slujit însuși P. Sa episcopul Goldiș, asistat de toți demnitarii bisericestii și preoții din loc. Lume mare multă a fost la biserică.

Oaspe plăcut au salut înțelegându-se și azi a petrecut adecă între dl. Dumitru Comșa, vrednicul profesor la seminarul din Sibiu și economistul român cu bun nume.

Dela oraș. Măne, 21 Aprilie n. după ceazi, comisiunea municipală a orașului a avut o adunare generală extraordinară în care se va ocupa îndosebi cu afacerile teatrului orașenesc.

Premiat. Premiul Lazăr de 5.000 lei decernat dlui A. C. Cuza, pentru cartea „Poporația”. În această carte este un titol în contra jidanilor.

Căți au fost chemați, toți au fost — enghlic. O adevărată raritate s'a înregistrat în comun le Jamul-mare și T. Paulis în comitatul Timișului. Toți feciorii, căți din această au fost adecă chemați din numele două comune la asentare, — au fost și buni ca soldați.

Necrolog. Din Păncota ni-se serie așteptarea știri: În ziua de 9 Aprilie a. c. ni s'a făcut înmormântarea răposatului fost din Moroda, Petru Morodan, care a rămas în jale adâncă pe văduva sa soție, un fiu adoptat anume Vasile Hossu, scriitor în Curtiel, doi frați și o soră, și alte numeroase rude în Moroda. Cu totul act al înmormântării a fost săvârșit de preoții, în asistența unui public numeros din loc și din împrejurime; înmormântarea a fost reprezentată comuna Moroda, pe care o întreagă. — Ca un fapt, ce a înălțat inimile cuprinse de jale, amintesc de domnii preoți celebranți pe tinărul din Curtiel dl Procopiu Givulescu, care prin predică rostită asupra decedatului, și prin vocea sa plăcută și minunată, au făcut cea mai plăcută impresie asupra tuturor. Chiar și străinii, cari l'au ascultat, s'au rămas încântați și numai cu mari laude s'au desprins și azi despre dînsul. I. B.

Teatru și concert românesc în Arad. Meseriașii români din Arad se adună în Dumineca Tomii (30 Aprilie st. n.) a. c. în sala cea mare a sălilor „Crucea-albă” petrecere și împreună cu reprezentațiune teatrală și concert, la care invită respectabilii, în numele comitetului arangean, dl. Petru Truția, directorul „Asociațiunii Naționale Aradane”. Inceputul la 8 oare seara. Venitul curat este destinat pentru ajutorarea învățăceilor meseriași.

Programa:

I. „M'am suit la munte”, — marș de Glogovean, cor mixt. II. „Stăncuța”, cor mixt. III. „Mărioara”, episod istoric cu cântec în 2 acte, de Stefan M. Șoimescu.

Persoanele:

Mărioara, fata lui Dumitru: d-na Iuliana Ursu. Stefan, caporal logodnicul Mărioarei: dl Georgiu Popoviciu. Moș Dumitru, tatăl Mărioarei: dl Dimitriu Mihalescu. Sanda, mama lui Stefan: d-na Emilia Bila. Barbu arăndașul moșiei statului: dl Nicolau Iosif. Coconul Nicu, proprietarul moșiei locale: dl Romul Mihalescu. Capitanul Trăsnean, comand. comp. de dorobanți: dl Constantin Muncerianțiu. Elena, soția lui: d-na Agatia Ursu. Euahe, grec, arăndașul moșiei locale: dl Mihai Bila. Iordache, logofetul lui Euahe: dl Teodor Nicol. Stan țeran, fost pompier în 1848: dl Radu Ursu. Ioana, soția lui: d-na Florica Tomi. Ivan, un cazac rus: dl Gavril Colarov. Primarul Comunei: dl Vasiliu Stef. Leibiu, evreu din Moldova comerciant de bucate: dl Mihai Ursu. Terani, țerance, dorobanți, călărași, lautari și sevitarii. — IV. „Lugeșana”, cor mixt, de I. Vidu.

Tricolor unghurese batjocorit. Studenții liceului din Iglo făcând o excursie științifică din Fiume la Cirevenița, aici s'au imprăștiat. Rămășiă doi băieți pe țermul mării având la piept coarde naționale unghurești, fiind că aceasta era emblema institutului. Atunci sease studenții croați și trei bărbați înarmați s'au repezit asupra băieților și le-a smuls coardele. Numai prin procedura cu tact a directorului s'a evitat scandalul enorm.

Dar' noi românii ce să zicem, când în țeara noastră ne batjocoresc tricolorul gen-darmii inculți?

În sfârșit totuși. Ni-se trimite următorul raport: „Reuniunea învățătorilor de sub jurisdicțiunea consistorului gr. or. Oradea” și-a ținut adunarea generală în 30 Martie st. v (12 Aprilie n) în școala gr. or. din Oradea-mare. — După chemarea Duhului sfânt în biserică, s'a deschis adunarea prin președintele ei, dl N. Zigre, care în cuvântul de deschidere arată scopul și importanța adunării, precum și cauza pentru care această adunare nu s'a putut concherna până acum. La apelul nominal răspund 71 învățători și o învățătoare anume: d-soara Bochiș. La invitarea d-ului președinte, dl I. Ioan Teoran, paroh în Madaras, Teodor Simoc, paroh în Șumugi, Eutimiu Blagz, paroh în Tulea, Stefan Fêt, paroh în Apateu și juristul Iosif Tarău se înscria ca membri ordinari, obligându-se a solvi taxa de câte 4 coroane, iar d-nii: Aurel Alb, paroh în Cefa, Mchatu Hășag, paroh în S. Mielăuș, ca membri fondatori, obligându-se a solvi taxa de câte 40 coroane până la proxima adunare. Taxa de membri fondatori de câte 40 cor. o depun d-nii: Nicolau Zigre, președintele Reuniunii; Nicolau Diamandi, profesor-catechet din Beiuș și Dr. Aurel Lazar, avocat în Oradea. După acestea a urmat dezbaterea asupra modificărilor propuse de guvern în statutele reuniunii, pe cari adunarea le primește în sensul propunerii comitetului central, cu excepțiunea §-ului 12, pe care-l susține în toată întregimea sa. Cassa reuniunii la finea anului expirat face 418 cor. 38 fl. Constituțiunea reuniunii pe un period nou s'a amânat până la adunarea proxima, care va urma imediat după aprobarea statutelor, alegându-se de prezent numai un cassar interineral în persoana d-ului Iosif Siladi, în urma abdicării fostului cassar. Tot cu acest prilegiu d-nii: Petru Cipou și Ioan Costa, au cetit disertațiuni, cari au fost ascultate cu destulă atențiune. — A. Ig.

Cină caldă pentru soldați. În cele din urmă tot o să se întempele. Vor avea adecă în viitor și bieții feciori ai armatei să capete cină caldă. Pentru acest scop — după cum se vestește — delegațiunile din Estan vor vota o sumă anumită bugetului ministeriului de războiu, astfel, ca pentru fie-care soldat să se spezeze de-aci încolo mai mult cu 1 crucer pe zi, pentru-ca din asta apoi să poată avea și cină caldă. — Dacă s'ar pușca mai puține gloanțe în vânt, — sigur că s'ar pute întrebuița mai mulți cruceri pentru îmbunătățirea mâncării bieților feciori.

Voiți o superbă garnitură de masă? În vitrina prăvăliei Krassoveky din Sibiu, str. Cisnădiei, atrage atenția tuturor pasșanților o admirabilă expoziție de obiecte, cari

cu drept cuvânt emulează între olaltă în frumseță, eleganță și valoare de mare preț. Este expoziția câștigurilor loteriei pentru Casa națională a Asociațiunii noastre. O mulțime de câștiguri în valoare totală de 25.000 coroane. Între toate acestea, mai mult sunt admirate obiectele cari formează câștigul principal (în valoare de 10.000 coroane): o garnitură de masă cu o jardiniară mare, 2 jardiniere laterale, 2 platouri pentru bonboane, 2 girandole și un complet serviciu de masă pentru 12 persoane, toate din argint massiv... Voiți aceasta superbă garnitură? Vă costă numai o coroană! Aceasta e adecă prețul unui los la loteria Casei naționale a Asociațiunii.

Loșuri se capătă la biroul Asociațiunii, la toate băncile și librăriile românești, cum și la trafice. Sortirea se va face la 31 Maiu în Sibiu.

Serată musicală teatrală. Comitetul „Reuniunii române de cântări și musică „Armonia” din Ticvaniu-Mare invită la serata musical-teatrală următoarea petrecere și dans. ce va arangea, sub dirigența dlui Iuliu Birou, în Lunia Paștilor (10/23 Aprilie 1900) seara la 8 și jum. ore la „Ospătăria Reha” din Ticvaniu Mare. Intrarea de persoană: Locul de șezut I. 1 fl., II. 80 cr., III. 60 cr., loc de stat: 40 cr. Venitul în favorul „Armoniei”. Comitetul arangiator. Programă seratei: I. Concertul, cu piese bine alese. II. Teatru: „Bărbații fărmecești (vrăjiți)”, comedie vodevil național în 3 acte și 1 tablou cu cântece de M. Pascali. Reprezentată de diletanții coriști. După teatru urmează jocul, cum și jocurile naționale: „Bătălia” și „Călușerul”, reprezentate în pauză de tinerii coriști.

Invitare. Corul vocal bisericesc al plugarilor gr.-or. rom. din comuna Jabar — din incidentul „Ruși” arangează Concert imprenat cu „teatru” și joc în Lunia sf. Paști, 10/23 Aprilie a. c. în ospătăria dlui Isidor Siarto. Prețul de intrare: De familie din 3 membri 2 coroane și de persoană 80 fleri. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se cuitează publice. Inceputul la 7 oare seara. Programă: 1. „Christos a înviat” sextet de A. Sequens. 2. „Zis a badea”, sextet de G. Musicescu. 3. „Răsunet de la Crișana”, cor mixt cu solo bariton de I. Vidu. 4. „Imnosul Paștilor”, terțet de C. Porumbescu. 5. „Marșul lui Mihai”, cor mixt de I. Vidu. Teatru: „Țeratul în slujbă” în 4 acte, de N. Macoviștean.

Petrecere. Reuniunea română de cântări din Sas-Sebeș invită la Concertul ce se va ține Marți în 24 Aprilie n. a. c. (a treia zi de Paști) în sala cea mare a hotelului „La leul de aur”. S. Sebeș în 12 Aprilie 1900. Comitetul reuniunii. Inceputul la 7 și jum oare seara. După concert urmează dans. Prețul de intrare de persoană 1 cor., Galerie 50 fl.

Programă: 1. Dansuri române pentru piano la 4 mâni de Chovan. 2. Ingerul a strigat, cor mixt de A. Flechtenmacher. 3. a) Ideal, de G. Coșbuc. b) Fetele casnice, cor pentru 4 voci femeiești de Timoteiu Popovici. 4 a) Hora isvorului de G. Ventura. b) Mai am un singur dor, de G. Teodosiu. Soluri de mezosopran cu acompaniament de piano. 5. Fonia verde puiu de crin, cor mixt de Tim. Popovici. 6 a) Himen de sârbare, cor mixt de A. Podolean. b) Cimpoiul, fantazie română de J. Mureșan. Țiganul împărat, de Th. Speranță. Lugojana, cor mixt de J. Vidu.

Joc românesc în Arad Șega. Joc românesc, în ospătărie românească, — eată ce are să vestească de sârbători dl Dimitrie Lăpușcă, fruntaș în suburbii Șega, unde ce curând și-a deschis o ospătărie românească, ce deja se bucură de bun renume. La stăruința multora dintre conlocuitorii sei, dl Dim. Lăpușcă s'a hotărât să arangeze Lună, a doua zi de Paști, în localul ospătăriei sale (Arad-Șega, drumul Pecichii Nr. 6.) — joc românesc pentru tineretul nostru din numitul suburbii, la care invită cu toată cinstea pe toți câți vor să iee parte.

Împlinind prin aceasta o mare dorință a tineretului român din Șega, dl ospătar Lăpușcă roagă pe toți să participe în număr cât se poate de mare și anunță, că totdeauna de aci încolo, în ospătăria D-sale se vor arangia asemenea jocuri în toate Duminecile și sârbătorile românești, unde garantează de beuturi bune, ieftine și curate.

În prăvălia lui Lazăr Gyula din Arad au sosit și se pot cumpăra ape minerale vîndecătoare și ape acre, în sticle umplute

anul acesta; tot-asemenea recomandă, ca foarte bună, peatra albastră „raffia”. — Telefon: Nr. 344 (în edificiul „Hotelului-Central”).

Se află de vânzare pe teritorul Petri-lef comit. Hunedoarei, pădure de fay și puțin brad de o extensiune de 2:0 jugere a proprietarului Petru Paraschiv. — Doritorii de a o cumpăra această pădure (fructul) să binevoească a se adresa la parochul Simeon Suetu în Petrilla, posta Petroșent, pentru darea de informațiuni.

„Consum” societate comercială pe acții. Un practicant pentru comptoir află aplicație momentană.

Salari lunar 60 coroane. Rugărilor provăzute cu documente sunt a se adresa la subscrisa

Blaș, 17/IV 1900. Direcția de „Consum”

Notarul public regesc Ioan Beleş și-a deschis cancelaria notarială în Arad, strada: Széchenyi Nr. 1. Etagiul I, poarta 1-a, vis-a-vis de casa orașului. N-rul telefonului 458.

Posta redacției. Abon. 2742. Se poate numai plătiind 3 coroane.

Ign. Mara, Buna. „Petit Journal” costă 8 franci, apare Dumineca.

I. C. Păncota. Nu e poezie populară, ci făcută de D-ta. Nu se poate publica. Și apoi e batjocură la adresa altora.

Nădlac. Afacerea cu acei Nădlăcani, pe cari i'ai acusat de negatism, am încheiat-o. Să nu mai înverșunăm lucrurile, mai ales acum de Pași, sârbătorearea păcii.

Răchita. În Nruul viitor, dar' prescurtat puțin, că a'fel ar esi prea pe lung.

M. P. în S. V'am mai răspuns odată că am dat o dlui V. Mangra, pentru a o utiliza între monografiile ce va edita Asociațiunea.

Posta administrației. Dl Alexă Stămat în Caransebeș: Am primit. Vă mulțumim; sunteți achitat până la finea anului 1900.

Tipografia „Tribuna Poporului” arangiată fiind cu material nou primește spre executare: Tipărituri de bancă, Carti, Ori-ce Brosuri, tipărituri. Invitări la nunta, Anunturi funebre, etc. Cele mai moderate prețuri!

ULTIM CUVÎNT.

Milt'm fu întrebat, de ce un rege se poate încorona la 11 ani, dar nu se poate însura de cât la 18; poetul răspunde:

— Mat' lesne e de a stăpîni un regat, de cât o femeie.

Îtig are două măsele, cari îl dor foarte rău. Se duce la un dentist.

— Cât ai să-mi iai? Întreabă Îtig.

— Opt lei pentru aceea care o voiu scoate întâiu, și patru pentru cea de a doua.

— Dacă îi așa, atunci te rog să-mi scoți numai pe a doua!

— Domnule profesor, de ce mai toți ovreii au părul roșu? Întreabă odată un școlar.

— Fiind că au trecut Marea-roșie, răspunde profesorul.

Profesorul de religie scoate la lecție pe elevul Burăh Smil.

— Ce crimă ne-iertată a comis Iuda asupra Domnului Nostru Isus Christos?

— L'a vîndut prea eștiin, — răspunde ovreiașul.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu. Red. respons.: Ioan Russu Șirianu.

Cercati și Ve veți convinge!!

Că în „PRAVALIA“ ce și-a deschis Fabrica însoțirii călțunurilor din Arad în palatul „Minorților“ strada bisericii (Templom-uteza.) Veți găsi tot felul de ghete trainice, de cali tate excelentă, fason elegant și cu prețuri ieftine încât on. public nu mai este expus se cumpere cu bani scumpi fabricațiuni slabe din străinătate.

Asortiment bogat de papuci pliuș, pentru dame.

Comande după măsură se primesc și se execută prompt.

Ne rugăm pentru spriginul binevoitor al On. public, pentru ca să putem valora această nisuință a noastră și ca în acest chip să fie ajutați micii industriași ai orașului nostru.

Cu toată stima:

Direcțiunea însoțirii.

484 3-

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA“

423 6-41

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de orice mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări capitaluri în cazul morții și pentru termeni fixate, de zestre și de pensii.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitate: Arad, Bichis, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagniu precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la sume mai mari și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație 15-50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorită de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numărul i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4 1/2 și 5% pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de imprumut pe imobile și moșii

Szűcs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

H. Rosenblüh și sot,

în Arad, Piața Libertății 19.

Novitățile noastre în stofe de primăvară

au sosit și le avem în asortiment bogat

Mostre în provincă trimitem gratuit.

Se pot căpăta în mare asortiment: covoare, perdele, plapome, saltele de cea mai bună calitate.

H. ROSENBLÜH și sot, ARAD.

H. ROSENBLÜH și sot, ARAD.

Pânză și pânzături pentru masă, stergare, damaste și stăfiră (truso) pentru mirese le avem solid confecționate și în asortiment bogat și permanent în deposit.

H. ROSENBLÜH și sot, ARAD.

Ciorapi împletit de robi pentru dame, bărbați și copii, pe lângă toate urcarea conținută a prețurilor, procurându-i în condițiuni favorabile, îi vindem și mai departe tot cu prețurile cele vechi.

Stofe pentru reverenți după ales. Veritabile mănuși de Carlsbad pentru dame, cu patru nasturi, părechia . . . 95 cr.

H. ROSENBLÜH și sot, ARAD.

UMBRELE asortiment bogat, se pot căpăta dela fl. 1.25 în sus.

Conducătorul prăvăliei: **George Jankovits.**

425 1-1